

Pravilnik o specijalizacijama i užim specijalizacijama zdravstvenih radnika i zdravstvenih saradnika

"Službeni glasnik RS", br. 10/2013, 91/2013, 113/2013, 109/2014, 53/2018, 17/2021, 77/2022, 6/2023 i 93/2023.

I. UVODNA ODREDBA

Član 1.

Ovim pravilnikom propisuju se vrste, trajanje i sadržina specijalizacija i užih specijalizacija, programi obavljanja specijalizacije, odnosno uže specijalizacije, način obavljanja specijalističkog staža i polaganja specijalističkog ispita, sastav i rad ispitnih komisija, način utvrđivanja i povraćaja troškova specijalizacije, odnosno uže specijalizacije, uslovi koje moraju ispunjavati zdravstvene ustanove i privatna praksa, odnosno Agencija za lekove i medicinska sredstva Srbije za obavljanje specijalističkog, odnosno staža iz uže specijalizacije, obrazac indeksa i diplome o stečenom zvanju specijaliste, odnosno užeg specijaliste, kao i postupak priznavanja strane isprave o specijalizaciji, odnosno užoj specijalizaciji.

Ovim pravilnikom utvrđuju se minimalni uslovi specijalističkog usavršavanja doktora medicine, delimično izuzeće od delova programa specijalističkog usavršavanja doktora medicine i minimalni uslovi specijalističkog usavršavanja doktora dentalne medicine.

II. VRSTE I TRAJANJE SPECIJALIZACIJA I UŽIH SPECIJALIZACIJA

1. Vrste i trajanje specijalizacija

Član 2.

Doktori medicine mogu se specijalizovati u sledećim granama medicine, odnosno oblastima zdravstvene zaštite:

- 1) interna medicina;
- 1a) internistička onkologija;
- 2) - **brisana** -
- 3) infektologija;
- 4) pedijatrija;
- 5) neurologija;
- 6) psihijatrija;
- 7) dečja neurologija;
- 8) dečja i adolescentna psihijatrija;
- 9) ginekologija i akušerstvo;
- 10) opšta hirurgija;
- 11) abdominalna hirurgija;
- 12) vaskularna hirurgija;
- 13) grudna hirurgija;
- 14) ortopedska hirurgija i traumatologija;

- 15) dečja hirurgija;
- 16) neurohirurgija
- 17) plastična, rekonstruktivna i estetska hirurgija;
- 18) maksilofacijalna hirurgija;
- 19) urologija;
- 20) kardiohirurgija;
- 21) urgentna medicina;
- 22) anesteziologija, reanimatologija i intenzivna terapija;
- 23) otorinolaringologija;
- 24) oftalmologija;
- 25) dermatovenerologija;
- 26) fizikalna medicina i rehabilitacija;
- 27) opšta medicina;
- 28) medicina rada;
- 29) radiologija;
- 30) radijaciona onkologija;
- 31) nuklearna medicina;
- 32) patologija;
- 33) sudska medicina;
- 34) medicinska mikrobiologija;
- 35) klinička biohemija;
- 36) klinička farmakologija;
- 37) laboratorijska medicina;
- 38) imunologija;
- 38a) javno zdravlje;
- 39) higijena;
- 40) epidemiologija;
- 41) socijalna medicina;
- 42) sportska medicina;
- 43) transfuzijska medicina;
- 44) vazduhoplovna medicina;
- 45) medicinska statistika i informatika;
- 46) palijativna medicina.

Specijalizacije iz stava 1. ovog člana traju od tri do šest godina, i to:

- a) specijalizacije iz tač. 38) i 39)–46) – tri godine;
- b) specijalizacije iz tač. 3)–9) i 22)–37) i 38a) – četiri godine;
- v) specijalizacije iz tač. 1)–2) i 10)–15), 17)–19) i 21) – pet godina;
- g) specijalizacije iz tač. 16) i 20) – šest godina.

Član 3.

Doktori dentalne medicine mogu se specijalizovati u sledećim granama dentalne medicine, odnosno oblastima zdravstvene zaštite:

- 1) preventivna i dečja stomatologija;

- 2) bolesti zuba i endodoncija;
 - 3) stomatološka protetika;
 - 4) parodontologija i oralna medicina.
 - 5) ortopedija vilica;
 - 6) oralna hirurgija;
 - 7) maksilofacijalna hirurgija;
 - 8) medicinska statistika i informatika.
- Specijalizacije iz stava 1. ovog člana traju od tri do pet godina, i to:
- a) specijalizacije iz tač. 1)-6) i 8) - tri godine;
 - b) specijalizacija iz tačke 7) - pet godina.

Član 4.

Magistri farmacije mogu se specijalizovati u sledećim granama farmacije, odnosno oblastima zdravstvene zaštite:

- 1) klinička farmacija;
 - 2) medicinska biohemija;
 - 3) toksikološka hemija;
 - 4) sanitarna hemija;
 - 5) ispitivanje i kontrola lekova;
 - 6) farmakoterapija;
 - 7) farmaceutska tehnologija;
 - 8) kontrola i primena lekovitih biljaka;
 - 9) socijalna farmacija;
 - 10) medicinska statistika i informatika.
- Specijalizacije iz stava 1. ovog člana traju od dve do četiri godine, i to:
- a) specijalizacije iz tač. 7), 8) i 9) - dve godine;
 - b) specijalizacije iz tač. 1), 3), 4), 5), 6) i 10) - tri godine;
 - v) specijalizacija iz tačka 2) - četiri godine.

Član 5.

Magistri farmacije – medicinski biohemičari i magistri farmacije - medicinski biohemičari mogu se specijalizovati u sledećim granama farmacije, odnosno oblastima zdravstvene zaštite:

- 1) farmakoterapija;
 - 2) medicinska biohemija;
 - 3) sanitarna hemija;
 - 4) toksikološka hemija;
 - 5) medicinska statistika i informatika.
- Specijalizacije iz stava 1. ovog člana traju od tri do četiri godine, i to:
- a) specijalizacije iz tač. 1), 3), 4) i 5) - tri godine;

b) specijalizacija iz tačka 2) - četiri godine.

Član 6.

Lica koja obavljaju određene poslove zdravstvene zaštite u zdravstvenoj ustanovi odnosno privatnoj praksi, odnosno lica koja čine tim sa zdravstvenim radnicima u obavljanju zdravstvene delatnosti (zdravstveni saradnici) mogu se, u zavisnosti od završenog fakulteta, odnosno od stečenog visokog obrazovanja, specijalizovati u sledećim oblastima zdravstvene zaštite, i to:

- 1) medicinska psihologija - ako su završili filozofski fakultet (diplomirani psiholog);
- 2) medicinska fizika - ako su završili prirodno-matematički fakultet smer - fizičke hemije, elektrotehnički fakultet smer diplomirani inženjer elektrotehnike, odnosno fizički fakultet (diplomirani fizičar);
- 3) toksikološka hemija - ako su završili prirodno-matematički fakultet, odnosno hemijski fakultet (diplomirani hemičar), dipl. fiziko-hemičari, inženjeri tehnologije, inženjeri poljoprivrede i dipl. biolozi;
- 4) sanitarna hemija - diplomirani hemičari, diplomirani fiziko-hemičari, inženjeri tehnologije i inženjeri poljoprivrede.

Specijalizacije iz stava 1. ovog člana traju tri godine.

2. Vrste i trajanje užih specijalizacija

Član 7.

(1) Doktori medicine specijalisti mogu se u zavisnosti od specijalnosti, specijalizovati iz sledećih užih specijalističkih grana i oblasti zdravstvene zaštite, i to:

- 1) alergologija i klinička imunologija – ako imaju specijalizaciju iz interne medicine, pedijatrije, dermatovenerologije, otorinolaringologije, infektologije, imunologije i fizikalne medicine i rehabilitacije;
- 2) kardiologija – ako imaju specijalizaciju iz interne medicine, pedijatrije, infektologije, urgentne medicine, opšte medicine i sportske medicine;
- 3) pulmologija – ako imaju specijalizaciju iz interne medicine, pedijatrije;
- 4) endokrinologija – ako imaju specijalizaciju iz interne medicine, internističke onkologije, pedijatrije i ginekologije i akušerstva;
- 5) nefrologija – ako imaju specijalizaciju iz interne medicine, pedijatrije infektologije i opšte medicine;
- 6) reumatologija – ako imaju specijalizaciju iz interne medicine, pedijatrije, fizikalne medicine i rehabilitacije i imunologije;
- 7) gastroenterohepatologija – ako imaju specijalizaciju iz interne medicine, internističke onkologije, pedijatrije i infektologije;
- 8) hematologija – ako imaju specijalizaciju iz interne medicine, transfuziologije, internističke onkologije i pedijatrije;

9) gerijatrija – ako imaju specijalizaciju iz interne medicine, opšte medicine infektologije, palijativne medicine i neurologije;

10) audiologija – ako imaju specijalizaciju iz otorinolaringologije.

11) - **brisana** -

12) molekularno biološka i imunoheмиjska dijagnostika – ako imaju specijalizaciju iz kliničke biohemije, laboratorijske medicine, infektologije, medicinske mikrobiologije i imunologije;

13) kliničko bioheмиjska reumatologija – ako imaju specijalizaciju iz kliničke biohemije, laboratorijske medicine i imunologije;

14) laboratorijska dijagnostika u onkologiji – ako imaju specijalizaciju iz kliničke biohemije, laboratorijske medicine i imunologije;

15) laboratorijska endokrinologija – ako imaju specijalizaciju iz kliničke biohemije, laboratorijske medicine i imunologije;

16) profesionalna toksikologija – ako imaju specijalizaciju iz medicine rada, higijene, interne medicine i kliničke farmakologije;

17) klinička toksikologija – ako imaju specijalizaciju iz interne medicine, pedijatrije, kliničke farmakologije, urgentne medicine, anesteziologije, reanimatologije i intenzivne terapije, medicine rada, psihijatrije, dečje i adolescentne psihijatrije i neurologije

;

18) - **brisana** -

19) radiološka zaštita – ako imaju specijalizaciju iz medicine rada, higijene, epidemiologije, radiologije, nuklearne medicine i radijacione onkologije;

20) fertilitet i sterilitet – ako imaju specijalizaciju iz ginekologije i akušerstva;

21) fonijatrija – ako imaju specijalizaciju iz otorinolaringologije;

22) dermatovenerološka mikologija – ako imaju specijalizaciju iz dermatovenerologije;

23) angiologija – ako imaju specijalizaciju iz interne medicine, neurologije, fizikalne medicine i rehabilitacije, dermatovenerologije, radiologije i specijalizaciju jedne od hirurških grana;

24) medicinska parazitologija i mikologija – ako imaju specijalizaciju iz mikrobiologije sa parazitologijom, medicinske mikrobiologije i infektologije;

25) virusologija – ako imaju specijalizaciju iz medicinske mikrobiologije, mikrobiologije sa parazitologijom i infektologije;

26) bakteriologija – ako imaju specijalizaciju iz medicinske mikrobiologije, mikrobiologije sa parazitologijom i infektologije;

27) dijetoterapija – ako imaju specijalizaciju iz higijene, interne medicine, pedijatrije, medicine sporta i opšte medicine;

28) medicinska ekologija – ako imaju specijalizaciju iz higijene, medicine rada, opšte medicine i kliničke farmakologije;

29) klinička genetika – ako imaju specijalizaciju iz jedne od grana medicine;

30) zdravstveno vaspitanje – ako imaju specijalizaciju iz opšte medicine, sportske medicine, socijalne medicine, higijene i svih preventivnih grana medicine;

31) neonatologija – ako imaju specijalizaciju iz pedijatrije;

32) baromedicina – ako imaju specijalizaciju iz bilo koje grane medicine osim socijalne medicine, higijene i epidemiologije;

- 33) balneoklimatologija – ako imaju specijalizaciju iz svih internističkih i hirurških grana medicine;
- 34) klinička transfuziologija – ako imaju specijalizaciju iz transfuzijske medicine;
- 35) sudska psihijatrija – ako imaju specijalizaciju iz psihijatrije i dečje i adolescentne psihijatrije;
- 36) bolesti zavisnosti – ako imaju specijalizaciju iz psihijatrije i dečje i adolescentne psihijatrije;
- 37) perinatologija – ako imaju specijalizaciju iz ginekologije i akušerstva;
- 38) dečja fizijatrija – ako imaju specijalizaciju iz fizikalne medicine i rehabilitacije;
- 39) medicinska informatika – ako imaju specijalizaciju iz jedne od grana medicine;
- 40) klinička neurofiziologija sa epileptologijom – ako imaju specijalizaciju iz dečje i adolescentne psihijatrije, neurologije, dečje neurologije i pedijatrije;
- 41) klinička farmakologija – farmakoterapija – ako imaju specijalizaciju iz interne medicine, pedijatrije, anesteziologije, reanimatologije i intenzivne terapije, neurologije, psihijatrije, kliničke farmakologije i infektologije;
- 42) dečja ortopedija i traumatologija – ako imaju specijalizaciju iz dečje hirurgije i ortopedске hirurgije i traumatologije;
- 43) dečja urologija – ako imaju specijalizaciju iz dečje hirurgije i urologije;
- 44) endokrina hirurgija – ako imaju specijalizaciju iz opšte hirurgije, abdominalne hirurgije i dečje hirurgije;
- 45) medicinska citologija – ako imaju specijalizaciju iz patologije;
- 46) klinička patologija – ako imaju specijalizaciju iz patologije;
- 47) onkologija – ako imaju specijalizaciju iz ginekologije i akušerstva, interne medicine, nuklearne medicine, neurohirurgije, pedijatrije, neurologije, dermatovenerologije, radiologije, opšte hirurgije, ortopedске hirurgije i traumatologije, plastične, rekonstruktivne i estetske hirurgije, urologije, otorinolaringologije, maksilofacijalne hirurgije, internističke onkologije, grudne hirurgije, oftalmologije, radijacione onkologije i abdominalne hirurgije;
- 48) medicina bola – ako imaju specijalizaciju iz anesteziologije, reanimatologije i intenzivne terapije, interne medicine, pedijatrije, neurologije, fizikalne medicine i rehabilitacije, opšte medicine, opšte hirurgije, abdominalne hirurgije, vaskularne hirurgije, grudne hirurgije, ortopedске hirurgije i traumatologije, dečje hirurgije, neurohirurgije, plastične, rekonstruktivne i estetske hirurgije, maksilofacijalne hirurgije, urologije, kardiohirurgije, psihijatrije, dečje i adolescentne psihijatrije, kliničke farmakologije i palijativne medicine;
- 49) neuroradiologija – ako imaju specijalizaciju iz radiologije;
- 50) interventna radiologija – ako imaju specijalizaciju iz radiologije;
- 51) digestivna radiologija – ako imaju specijalizaciju iz radiologije;
- 52) epidemiologija zaraznih bolesti – ako imaju specijalizaciju iz javnog zdravlja, epidemiologije, higijene, socijalne medicine, medicine rada, opšte medicine i infektologije;
- 53) epidemiologija hroničnih nezazarnih bolesti – ako imaju specijalizaciju iz javnog zdravlja, epidemiologije, higijene, socijalne medicine, medicine rada, opšte medicine i interne medicine;
- 54) transplantologija sa transfuziologijom – ako imaju specijalizaciju iz interne medicine, pedijatrije, neurologije, opšte hirurgije, abdominalne hirurgije, vaskularne hirurgije, grudne

hirurgije, ortopedske hirurgije i traumatologije, dečje hirurgije, plastične, rekonstruktivne i estetske hirurgije, maksilofacijalne hirurgije, urologije, kardiohirurgije, oftalmologije, anesteziologije, reanimatologije i intenzivne terapije, imunologije, transfuzijske medicine i neurohirurgije;

55) pedijatrijska dermatovenerologija, ako imaju specijalizaciju iz dermatovenerologije;

56) pedijatrijska anesteziologija, ako imaju specijalizaciju iz anesteziologije, reanimatologije i intenzivne terapije;

57) laparoskopska hirurgija, ako imaju specijalizaciju iz opšte hirurgije, abdominalne hirurgije, dečje hirurgije, urologije i ginekologije i akušerstva;

58) kardiovaskularna i torakalna anestezija, ako imaju specijalizaciju iz anesteziologije, reanimatologije i intenzivne terapije;

59) ginekološka onkologija, ako imaju specijalizaciju iz ginekologije i akušerstva;

60) intenzivna medicina – ako imaju specijalizaciju iz anesteziologije, reanimatologije i intenzivne terapije, interne medicine, infektologije, pedijatrije, neurologije, urgentne medicine, opšte hirurgije, abdominalne hirurgije, neurohirurgije, vaskularne hirurgije, kardiohirurgije, dečje hirurgije i grudne hirurgije.

Uže specijalizacije iz stava 1. ovog člana traju 12 meseci.

Član 8.

Magistri farmacije - specijalisti medicinske biohemije mogu se u zavisnosti od specijalnosti, specijalizovati iz sledećih užih specijalističkih grana i oblasti zdravstvene zaštite, i to:

1) klinička imunohemija - magistri farmacije - specijalisti medicinske biohemije;

2) klinička enzimologija - magistri farmacije - specijalisti medicinske biohemije;

3) laboratorijska endokrinologija - magistri farmacije - specijalisti medicinske biohemije.

Uže specijalizacije iz stava 1. ovog člana traju 12 meseci.

III. PROGRAMI OBAVLJANJA SPECIJALIZACIJA I UŽIH SPECIJALIZACIJA

Član 9.

Specijalizacije, odnosno uže specijalizacije obavljaju se po programima kojima je utvrđen obim, sadržaj i plan sprovođenja teorijske i praktične nastave i praktičnog stručnog rada, kao i znanja i veštine koje se stiču.

Specijalizacije doktora medicine i doktora dentalne medicine obavljaju se u punoj satnici i punom obimu prema programu propisanom ovim pravilnikom u zdravstvenoj ustanovi koja ispunjava uslove propisane ovim pravilnikom i najmanje u vremenskom trajanju iz Priloga V. tač. 5.1.3., 5.1.4. i 5.3.3. direktive prenesene Zakonom o regulisanim profesijama i priznavanju profesionalnih kvalifikacija.

Programi obavljanja specijalizacija i užih specijalizacija odštampani su uz ovaj pravilnik i čine njegov sastavni deo.

IV. NAČIN OBAVLJANJA SPECIJALISTIČKOG STAŽA I POLAGANJE SPECIJALISTIČKOG ISPITA, SASTAV I RAD ISPITNIH KOMISIJA, OBRAZAC INDEKSA I DIPLOME

Član 10.

Zdravstveni radnici i zdravstveni saradnici, po dobijanju rešenja ministra zdravlja o davanju saglasnosti na odobrenu specijalizaciju, odnosno užu specijalizaciju, započinju obavljanje specijalističkog staža danom upisa na odgovarajući fakultet zdravstvene struke (u daljem tekstu: fakultet).

Specijalistički staž obavlja se pod nadzorom mentora koga specijalizantu određuje fakultet pismenom odlukom.

Fakultet može specijalizantu promeniti mentora i odrediti drugog mentora.

Mentor je specijalista iste specijalističke grane za koju se specijalizant usavršava s najmanje pet godina specijalističkog staža. Mentor je u radnom odnosu na fakultetu. Izuzetno, u slučaju kada se uvodi nova specijalizacija, mentor može biti doktor medicine specijalista srodne grane specijalizacije za koju se sprovodi program specijalističkog usavršavanja s najmanje pet godina specijalističkog staža.

Za novouvedene specijalizacije mentor može biti specijalista te novouvedene specijalizacije i bez pet godina specijalističkog staža.

Mentor može istovremeno voditi najviše pet specijalizanata.

Mentor izrađuje raspored usavršavanja, uči specijalizanta teorijskom i praktičnom znanju i veštinama iz programa specijalizacije, prati i ocenjuje napredak specijalizanta, redovno proverava znanja specijalizanta putem provere znanja i veština, kolokvijuma, seminarske radnje i procenjuje uspešnost obavljenog usavršavanja.

Član 11.

Specijalistički staž iz specijalizacije, odnosno uže specijalizacije obavlja se na odgovarajućem fakultetu, zdravstvenoj ustanovi, odnosno Agenciji za lekove i medicinska sredstva Srbije, koji ispunjavaju uslove utvrđene ovim pravilnikom.

Specijalizant ima obavezu da po predlogu mentora najmanje polovinu specijalističkog staža provedu na klinikama nekog univerzitetskog centra. Specijalizant može po predlogu mentora, deo specijalističkog staža u trajanju do tri meseca, da obavi u nekoj drugoj zdravstvenoj ustanovi koja obavlja zdravstvenu delatnost na tercijarnom nivou zdravstvene zaštite.

Specijalizacija se obavlja u punoj satnici i punom obimu u ustanovi koja ispunjava uslove iz ovog pravilnika. Teorijski deo programa obavlja se u punoj satnici i punom obimu na fakultetu. Specijalističko osposobljavanje podrazumeva da specijalizant obavlja sve aktivnosti predviđene programom u zdravstvenoj ustanovi koja ispunjava uslove iz ovog pravilnika i uključuje dežurstvo specijalizanta u zdravstvenoj ustanovi, pod nadzorom specijaliste sa pet godina radnog iskustva posle položenog specijalističkog ispita, koji je predmet specijalizacije.

Specijalizacija obuhvata sadržaj propisan programom i sticanje osposobljavanja: teorijsko znanje, praktične i kliničke veštine propisane programom specijalizacije.

Za ishod specijalizacije odgovorni su mentor i specijalizant.

Član 12.

O obavljanju specijalističkog staža vodi se specijalistička knjižica - indeks na Obrascu 1 koji je odštampan uz ovaj pravilnik i čini njegov sastavni deo.

Specijalizant i mentor redovno vode specijalističku knjižicu – indeks u kojem zapisuju obavljene obaveze iz programa specijalizacije i napredak specijalizanta.

Član 13.

Specijalizacija se završava polaganjem specijalističkog ispita, a uža specijalizacija se završava odbranom rada uže specijalizacije nakon obavljenog celokupnog programa specijalizacije, odnosno uže specijalizacije.

Član 14.

Specijalistički ispit sastoji se iz tri dela, i to:

- 1) testa;
- 2) praktičnog dela;
- 3) usmenog ispita.

Konačna ocena za specijalistički ispit formira se na osnovu sva tri dela ispita.

Član 15.

Sadržaj specijalističkog ispita je sledeći:

1) Test sadrži najmanje 15, a najviše 20 pitanja iz oblasti zdravstvene zaštite u okviru te specijalizacije.

U testu moraju biti zastupljene sve grane medicine, odnosno oblasti zdravstvene zaštite u okviru te specijalizacije iz programa specijalizacije (banka test pitanja).

Specijalizant mora tačno odgovoriti na najmanje 60% pitanja u testu da bi bio ocenjen pozitivno.

Položen test je uslov nastavka specijalističkog ispita.

2) Praktični deo ispita specijalizant polaže, zavisno od grane specijalizacije, najkasnije na dan polaganja usmenog ispita.

3) Usmeni ispit polaže se pred ispitnom komisijom.

Član 16.

Specijalistički ispit iz specijalizacije, odnosno uže specijalizacije polaže se pred ispitnom komisijom, koja se obrazuje na fakultetima zdravstvene struke.

Ispitna komisija se sastoji od predsednika, najmanje dva člana i odgovarajućeg broja zamenika.

Predsednik i članovi komisije moraju biti nastavnici fakulteta.

Izuzetno za specijalizacije i to: internističke onkologije, transfuzijske medicine i medicinske psihologije, za koje nema dovoljno nastavnika fakulteta, u komisije mogu da budu uključena lica izabrana u naučno zvanje iz oblasti odgovarajuće specijalizacije.

Ispitne komisije obrazuju se za svaku vrstu specijalizacije, odnosno uže specijalizacije na matičnom fakultetu.

Ispit se može održati samo pred ispitnom komisijom u punom sastavu.

Mentor ne može biti predsednik, odnosno član ispitne komisije specijalizantu kojem je mentor.

Član 17.

Specijalizant stiče uslove za polaganje specijalističkog ispita nakon obavljenog celokupnog propisanog teorijskog i praktičnog programa specijalizacije i nakon položenih kolokvijuma propisanih specijalizacijom.

Specijalizant, posle sticanja uslova za polaganje ispita pristupa polaganju ispita u roku od šest meseci.

Član 18.

Zdravstvenom radniku i zdravstvenom saradniku kome je tokom specijalističkog staža, u skladu sa propisom kojim se uređuje oblast rada, utvrđeno mirovanje radnog odnosa, u rok za sticanje uslova za pristupanje polaganju ispita ne računa se period mirovanja radnog odnosa.

Zdravstvenom radniku i zdravstvenom saradniku koji odsustvuje sa rada iz opravdanih razloga utvrđenih zakonom (bolovanje duže od šest meseci, trudnoća, komplikacije u vezi sa održavanjem trudnoće, porodiljsko odsustvo i odsustvo radi nege deteta), rok za sticanje uslova za pristupanje polaganju ispita računa se od isteka perioda za koji su trajali navedeni razlozi.

Član 19.

Po završenom specijalističkom ispitu ispitna komisija ocenjuje zdravstvenog radnika, odnosno zdravstvenog saradnika ocenom "odličan", "vrlo dobar", "dobar" ili "nije položio".

Član 20.

Zdravstveni radnik, odnosno zdravstveni saradnik koji ne položi ispit, može da polaže taj ispit u rokovima koji ne mogu biti kraći od šest meseci od dana polaganja ispita.

Član 21.

Zdravstvenom radniku, odnosno zdravstvenom saradniku koji je položio specijalistički ispit izdaje se diploma o stečenom stručnom nazivu specijaliste na Obrascu 2, koji je odštampan uz ovaj pravilnik i čini njegov sastavni deo.

Zdravstvenom radniku, koji je odbranio rad iz uže specijalizacije izdaje se diploma o stečenom stručnom nazivu specijaliste uže specijalizacije na Obrascu 3, koji je odštampan uz

ovaj pravilnik i čini njegov sastavni deo.

V. USLOVI KOJE MORAJU ISPUNJAVATI ZDRAVSTVENE USTANOVE I PRIVATNA PRAKSA,
ODNOSNO AGENCIJA ZA LEKOVE I MEDICINSKA SREDSTVA SRBIJE ZA OBAVLJANJE
SPECIJALISTIČKOG, ODNOSNO STAŽA IZ UŽE SPECIJALIZACIJE

Član 22.

Specijalistički staž iz specijalizacije obavlja se u zdravstvenoj ustanovi i privatnoj praksi, odnosno, Agenciji za lekove i medicinska sredstva Srbije (u daljem tekstu zdravstvena ustanova) koja pored propisanih uslova za obavljanje zdravstvene delatnosti ispunjava i sledeće uslove:

1) da ima zaposlenih na neodređeno vreme najmanje dvoje specijalista odgovarajuće specijalnosti sa pet godina radnog iskustva u odgovarajućoj specijalnosti posle položenog specijalističkog ispita;

2) da ima organizacionu jedinicu odgovarajuće specijalnosti i u redovnom radu obavlja većinu procedura koje su predviđene propisanim programom specijalizacije;

3) da ima na lečenju broj pacijenata koji je dovoljan za potreban broj praktičnih procedura koji je propisan programom specijalizacije, kao i da se obavlja dovoljan broj praktičnih procedura potrebnih za usavršavanje specijalizanata;

4) da ima na raspolaganju stručnjake drugih struka i drugih specijalnosti, kako bi se omogućilo da specijalizant stekne kompetenciju timskog rada u nezi pacijenta;

5) da ima i da sprovodi plan usavršavanja specijalizanata i da transparentno sprovodi specijalističko usavršavanje;

6) da sprovodi stručne aktivnosti;

7) da ima stručnu biblioteku i da je pretplaćena na dobijanje naučnih i stručnih publikacija, odnosno časopisa i dostupnost stručnih radova u elektronskoj formi;

8) da ima medicinsko-tehničke uređaje za sprovođenje lečenja pacijenata predviđenih programom specijalizacije;

9) da ima organizovane aktivnosti na području praćenja kvaliteta zdravstvene zaštite;

10) da na jednog specijalistu iz tačke 1) ovog stava nema više od dva zdravstvena radnika, odnosno dva zdravstvena saradnika koji se već nalaze na specijalizaciji.

Specijalistički staž iz uže specijalizacije može se obavljati na klinici i drugoj zdravstvenoj ustanovi, odnosno organizacionoj jedinici zdravstvene ustanove koja ispunjava uslove propisane za kliniku.

Izuzetno od stava 1. tač. 1) i 2) ovog člana iz oblasti novih grana specijalizacije, specijalistički staž se može obavljati u zdravstvenoj ustanovi koja ima najmanje dvoje specijalista srodne specijalnosti zaposlene na neodređeno vreme.

Član 22a

Zdravstvena ustanova koja ispunjava uslove propisane ovim pravilnikom dostavlja fakultetu elaborat i dokaze o ispunjavanju uslova utvrđenih ovim pravilnikom za obavljanje specijalizacije.

Fakultet sa zdravstvenom ustanovom sklapa sporazum za sprovođenje određenog dela specijalizacije ako zdravstvena ustanova ispunjava uslove za obavljanje zdravstvene delatnosti i uslove propisane ovim pravilnikom i programom specijalizacije.

Zdravstvena ustanova objavljuje na svojim internet stranicama podatke koji deo specijalizacije može da obavi u saradnji s fakultetom.

O svakoj promeni uslova zdravstvena ustanova obaveštava fakultet.

Ako zdravstvena ustanova ne ispunjava uslove za sprovođenje specijalističkog staža, fakultet će raskinuti sporazum iz stava 2. ovoga člana, a specijalizant će specijalističko usavršavanje nastaviti u drugoj zdravstvenoj ustanovi koja ispunjava uslove za obavljanje specijalističkog usavršavanja iz određene grane specijalizacije.

VI. PRIZNAVANJE STRANE ISPRAVE O SPECIJALIZACIJI I UŽOJ SPECIJALIZACIJI

Član 23.

Zdravstveni radnik koji je završio specijalizaciju, odnosno užu specijalizaciju u inostranstvu, odnosno zdravstveni saradnik koji je završio specijalizaciju u inostranstvu, može obavljati zdravstvenu delatnost, odnosno određene poslove zdravstvene zaštite, ako odgovarajuća visokoškolska ustanova zdravstvene struke izvrši priznavanje strane isprave o specijalizaciji, odnosno užoj specijalizaciji.

Postupak priznavanja strane isprave o specijalizaciji, odnosno užoj specijalizaciji vrši se podnošenjem zahteva zdravstvenog radnika, odnosno zdravstvenog saradnika iz stava 1. ovog člana, za priznavanje strane isprave o specijalizaciji, odnosno užoj specijalizaciji odgovarajućoj visokoškolskoj ustanovi zdravstvene struke, u skladu sa zakonom.

Visokoškolska ustanova zdravstvene struke na osnovu izvršene procene, rešenjem odlučuje o priznavanju, odnosno nepriznavanju strane isprave o specijalizaciji, odnosno užoj specijalizaciji.

Član 23a

Fakultet je nadležan za priznavanje strane profesionalne kvalifikacije specijaliste i sprovodi postupak predviđen Zakonom o regulisanim profesijama i priznavanju profesionalnih kvalifikacija i zakona kojim se uređuje opšti upravni postupak.

Fakultet priznaje automatski profesionalnu kvalifikaciju doktora medicine specijaliste upisanu u tač. 5.1.3, 5.1.4. i doktora dentalne medicine specijaliste upisanu u tačku 5.3.3. iz Priloga V. Direktive državljaninu države potpisnice EEP-a i državljaninu Republike Srbije, ako je priložen dokument iz te tačke.

U slučajevima opravdane sumnje, fakultet može tražiti od nadležnih tela države potpisnice EEP-a potvrdu da profesionalna kvalifikacija ispunjava minimalne uslove osposobljavanja iz čl. 33, 34. odnosno člana 38. Zakona o regulisanim profesijama i priznavanju profesionalnih kvalifikacija.

Fakultet priznaje automatski profesionalnu kvalifikaciju doktora medicine specijaliste i doktora dentalne medicine specijaliste, na osnovu stečenih prava, ako je podnosilac zahteva državljanin države potpisnice EEP-a ili državljanin Republike Srbije, ako je specijalističko

osposobljavanje započelo pre referentnog datuma i ako priloži potvrdu nadležnog tela države potpisnice EEP-a o profesionalnom iskustvu (stečena prava) da je stvarno i zakonito obavljao specijalističku delatnost o kojoj je reč najmanje tri godine uzastopno, u okviru pet godina pre njenog izdavanja, odnosno potvrdu o ispunjavanju uslova iz čl. 33, 34, i 38. Zakona o regulisanim profesijama i priznavanju profesionalnih kvalifikacija.

Uslov specijalističkog usavršavanja zahteva posedovanje javne isprave o završenim univerzitetskim studijama u skladu sa Zakonom o regulisanim profesijama i priznavanju profesionalnih kvalifikacija.

Fakultet može zatražiti dokumente iz Priloga VII. direktive.

Doktoru medicine koji je položio specijalistički ispit pred Evropskim savezom medicinskih specijalista (UEMS) i stekao diplomu dodeljenu od Evropskog saveza medicinskih specijalista fakultet može priznati naziv specijaliste određene grane.

Ako je doktor medicine položio specijalistički ispit iz stava 7. ovog člana, fakultet će prilikom priznavanja profesionalne kvalifikacije utvrditi da li je podnosilac zahteva obavio propisani program specijalizacije prema uslovima iz ovog pravilnika.

Član 23b

Fakultet priznaje u opštem sistemu priznavanja profesionalnu kvalifikaciju specijaliste stečenu u državi potpisnici EEP-a kada podnosilac zahteva ne ispunjava uslove za priznavanje profesionalnog iskustva ni automatsko priznavanje.

Uslov specijalističkog usavršavanja zahteva posedovanje javne isprave o završenim univerzitetskim studijama u skladu sa Zakonom o regulisanim profesijama i priznavanju profesionalnih kvalifikacija.

Specijalizacija obavljena u državi potpisnici EEP-a priznaje se ako nivo, uslovi, program i vremensko trajanje specijalizacije obavljene u državi potpisnici EEP-a te stečena znanja i veštine bitno ne odstupaju od nivoa, uslova, programa, vremenskog trajanja, znanja i veština propisanih ovim pravilnikom.

Fakultet primenjuje načelo proporcionalnosti i utvrđuje da li su kompetencije koje je podnosilac zahteva stekao u državi potpisnici EEP-a ili trećoj državi tokom svog profesionalnog iskustva ili u okviru celoživotnog obrazovanja, takve prirode da u potpunosti ili delimično obuhvataju bitno različit sadržaj.

Ako fakultet utvrdi bitno različite sadržaje postupa prema Zakonu o regulisanim profesijama i priznavanju profesionalnih kvalifikacija primenjujući zakon kojim se uređuje opšti postupak.

Član 23v

Fakultet priznaje u opštem sistemu priznavanja profesionalnu kvalifikaciju specijaliste stečenu u trećoj državi.

Uslov specijalističkog usavršavanja zahteva posedovanje javne isprave o završenim univerzitetskim studijama u skladu sa Zakonom o regulisanim profesijama i priznavanju profesionalnih kvalifikacija.

Ekspert specijalista fakulteta dužan je da uporedi program specijalizacije prema kojem je podnosilac zahteva započeo i završio specijalizaciju sa važećim programom specijalizacije iz ovog pravilnika i da izradi mišljenje.

Specijalizacija obavljena u trećoj državi priznaje se ako nivo, uslovi, program i vremensko trajanje specijalizacije obavljene u trećoj državi i stečena znanja i veštine bitno ne odstupaju od nivoa, uslova, programa, vremenskog trajanja i znanja i veština propisanih ovim pravilnikom.

Fakultet primenjuje načelo proporcionalnosti i utvrđuje da li su kompetencije koje je podnosilac zahteva stekao u državi potpisnici EEP-a ili trećoj državi tokom svog profesionalnog iskustva ili u okviru celoživotnog obrazovanja, takve prirode da u potpunosti ili delimično obuhvataju bitno različit sadržaj.

Ako fakultet utvrdi bitno različite sadržaje postupiće prema Zakonu o regulisanim profesijama i priznavanju profesionalnih kvalifikacija primenjujući zakon kojim se uređuje opšti upravni postupak.

VIA NAČIN UTVRĐIVANJA I POVRAĆAJA TROŠKOVA SPECIJALIZACIJE, ODNOSNO UŽE SPECIJALIZACIJE

Član 23g

Zdravstvena ustanova, odnosno privatna praksa dužna je da zaključi ugovor sa zdravstvenim radnikom, odnosno zdravstvenim saradnikom, kojim se uređuju međusobna prava, obaveze i odgovornosti u vezi sa specijalizacijom, odnosno užom specijalizacijom.

Zdravstveni radnik, odnosno zdravstveni saradnik dužan je da u zdravstvenoj ustanovi u javnoj svojini provede u radnom odnosu, po završenoj specijalizaciji, odnosno užoj specijalizaciji, dvostruko duži period od perioda trajanja specijalizacije, odnosno uže specijalizacije, za vreme koje je finansirao poslodavac.

Izuzetno od stava 2. ovog člana, zdravstveni radnik, odnosno zdravstveni saradnik može raskinuti ugovor iz stava 1. ovog člana, odnosno ugovor o radu sa zdravstvenom ustanovom u javnoj svojini i u kraćem periodu od perioda iz stava 2. ovog člana, uz obavezu da nadoknadi troškove specijalizacije, odnosno uže specijalizacije, koji ne obuhvataju iznos zarade i naknade zarade zdravstvenog radnika, odnosno zdravstvenog saradnika za vreme trajanja specijalizacije, odnosno uže specijalizacije.

Naknade troškova specijalizacije, odnosno uže specijalizacije, koje je zdravstveni radnik, odnosno zdravstveni saradnik u obavezi da nadoknadi zdravstvenoj ustanovi, obračunavaju se srazmerno vremenu koje je zdravstveni radnik, odnosno zdravstveni saradnik proveo u zdravstvenoj ustanovi u javnoj svojini po završenoj specijalizaciji, odnosno užoj specijalizaciji, uzimajući u obzir obavezu iz stava 2. ovog člana.

VII. PRELAZNE I ZAVRŠNE ODREDBE

Član 24.

Zdravstveni radnici i zdravstveni saradnici koji su započeli obavljanje specijalističkog staža do dana stupanja na snagu ovog pravilnika, obaviće specijalistički staž na sledeći način:

- ukoliko specijalizacija traje duže od četiri godine, specijalistički staž će se obaviti po odredbama ovog pravilnika;
- zdravstveni radnici koji su započeli obavljanje uže specijalizacije do dana stupanja na snagu ovog pravilnika obaviće staž u celosti po odredbama propisa po kojima su započeli specijalistički staž.

Član 25.

Zdravstveni radnici koji su stekli zvanje specijaliste po ranije važećim propisima, mogu se uže specijalizovati po propisima koji su važili do dana stupanja na snagu ovog pravilnika - do 1. januara 2018. godine.

Izuzetno od stava 1. ovog člana zdravstveni radnici koji su stekli zvanje specijaliste po ranije važećim propisima, kao i zdravstveni radnici koji su upisali specijalizacije u školskoj 2010/2011. godini, uže specijalizacije iz oblasti vaskularne hirurgije, kardiohirurgije, hirurgije digestivnog sistema i urgentne hirurgije obavljaju po ranije važećim propisima.

Član 25a

Odredbe ovog pravilnika o magistrima farmacije odnose se i na diplomirane farmaceute.

Odredbe ovog pravilnika o magistrima farmacije – medicinskim biohemičarima odnose se i na diplomirane farmaceute – medicinske biohemičare.

Odredbe ovog pravilnika o doktorima dentalne medicine odnose se i na doktore stomatologije.

Programi, koji čine sastavni deo ovog pravilnika, o diplomiranim farmaceutima odnose se i na magistre farmacije.

Programi, koji čine sastavni deo ovog pravilnika, o diplomiranim farmaceutima – medicinskim biohemičarima odnose se i na magistre farmacije – medicinske biohemičare.

Programi, koji čine sastavni deo ovog pravilnika, o doktorima stomatologije odnose se i na doktore dentalne medicine.

Član 26.

Stupanjem na snagu ovog pravilnika prestaje da važi Pravilnik o specijalizacijama i užim specijalizacijama zdravstvenih radnika i zdravstvenih saradnika ("Službeni glasnik RS", broj 63/10).

Član 27.

Ovaj pravilnik stupa na snagu osmog dana od dana objavljivanja u "Službenom glasniku Republike Srbije".

**38a Javno zdravlje
četiri godine
(48 meseci)**

Specijalizacija javnog zdravlja je obrazovni proces tokom kojeg lekar stiče teorijsko i praktično znanje kojim se rešavaju problemi i unapređuje javno zdravlje.

Svrha je postići kompetentnost i samostalan rad u specijalnosti javnog zdravlja. Znanje i veštine se stiču kroz organizovanu nastavu teorijskog dela, sticanjem praktičnih znanja iz onih oblasti medicine i drugih delatnosti s kojima je javno zdravlje povezano i radom u struci – sticanjem iskustva u rutinskom radu na poslovima javnog zdravlja.

Javno zdravlje specijalista određeno je kroz tri područja: promocija zdravlja, prevencija bolesti i unapređenje kvaliteta i organizacije rada zdravstvenog sistema.

Unutar područja unapređenja zdravlja specijalista javnog zdravlja treba da bude osposobljen da radi na smanjivanju nejednakosti u zdravlju, edukaciji stanovništva, unapređenju kvaliteta stanovanja, rada i zapošljavanja, zdravlju porodice i zajednice, razvoju zdravih stilova života i nadzoru i praćenju specifičnih bolesti i faktora rizika.

Unutar područja prevencije bolesti specijalista javnog zdravlja treba da bude osposobljen da radi na sprečavanju zaraznih i nezaraznih bolesti, sprečavanju izlaganja hemijskim rizicima i trovanju, radijaciji i drugim faktorima rizika uz veštinu delovanja u hitnim stanjima i nesrećama većih razmera.

Unutar područja unapređenja kvaliteta i organizacije rada zdravstvenog sistema specijalista javnog zdravlja treba da bude osposobljen da radi na područjima kliničke delotvornosti, racionalnog trošenja, planiranja službe i usluga, nadzora i evaluacije, zdravstvenog menadžmenta i poboljšanja dostupnosti zdravstvene zaštite za marginalne grupacije stanovništva.

Trajanje specijalizacije

Specijalizacija javno zdravlje traje 4 (četiri) godine i sastoji se od sledećeg:

1. Specijalistički program u zdravstvenom sistemu (klinička i organizacijska znanja i veštine) – 30 meseci
2. Specijalistički program u drugim sistemima u kojima se rešava problematika javnog zdravlja, kreiranje i praćenje javnih politika – 12 meseci
3. Sticanje praktičnog iskustva na poslovima javnog zdravlja – 6 meseci

Program specijalizacije

1. SPECIJALISTIČKI PROGRAM U ZDRAVSTVENOM SISTEMU – 30 meseci
 - 1.1. Klinički program specijalizacije u svrhu sticanja znanja i veština potrebnih za intervencije javnog zdravlja u najučestalijim problemima javnog zdravlja – 15 meseci
 - internističke ambulante – 2,5 meseca,
 - internističko odeljenje – 1 mesec,
 - onkološka ambulanta – 1 mesec,
 - psihijatrijska ambulanta i psihološko savetovalište – 1,5 mesec,
 - infektološka ambulanta – 1,5 mesec,
 - konsultativna ginekološka ambulanta i savetovalište za reproduktivno zdravlje – 1 mesec,
 - savetovalište za planiranje porodice – 7 dana,
 - dermatovenerološka ambulanta – 7 dana,
 - konsultativna pedijatrijska ambulanta – 21 dan,
 - odeljenje i ambulanta fizikalne medicine i rehabilitacije – 21 dan,

- odeljenje i ambulanta traumatologije – 1,5 mesec,
- ambulanta doktora opšte medicine – 1 mesec,
- rad s patronažnom sestrom – 15 dana,
- pedijatrijska ambulanta u primarnoj zdravstvenoj zaštiti – 15 dana,
- ginekološka ambulanta u primarnoj zdravstvenoj zaštiti – 15 dana,
- ambulanta medicine rada – 15 dana.

1.2. Program specijalizacije u zdravstvenim ustanovama u svrhu sticanja organizacijskih znanja i veština – 2 meseca,

- uprava u domu zdravlja – 7 dana,
- organizacija bolničkog sistema (opšte bolnice, specijalne bolnice, klinički bolnički centri, klinike, instituti i univerzitetski klinički centri ili opće) – 1 mesec,
- organizacija specijalnih bolnica – 7 dana,
- organizacija dnevnih bolnica – 7 dana,
- organizacija poliklinika – 7 dana.

1.3. Rad u Institutu za javno zdravlje Republike Srbije, obilazak svih delatnosti – 5 meseci

- delatnost javnog zdravlja – 1 mesec,
- epidemiologija zaraznih bolesti – 15 dana,
- epidemiologija nezaraznih bolesti – 2 meseca,
- zdravstvena ekologija – 1 mesec,
- mikrobiologija – 15 dana.

1.4. Rad u regionalnom zavodu za javno zdravlje – 6 meseci

- delatnost javnog zdravlja – 1 mesec,
- higijensko-epidemiološka služba – 3 meseca,
- zdravstvena ekologija – 15 dana,
- prevencija zavisnosti – 15 dana,
- mikrobiološka laboratorija – 15 dana,
- odeljenje za deratizaciju, dezinfekciju i dezinsekciju (DDD) – 15 dana.

1.5. Zavodi u javnoj svojini – 1 mesec

- Zavod za transfuziju krvi – 7 dana,
- zavod za medicinu rada – 7 dana,
- zavod za urgentnu medicinu – 7 dana,
- nacionalni centar nadležan za kontrolu trovanja (toksikologija) – 7 dana.

1.6. Javne agencije u oblasti zdravstva – 1 mesec

- agencija za lekove i medicinska sredstva – 15 dana,
- agencija za akreditaciju zdravstvenih ustanova – 15 dana.

2. SPECIJALISTIČKI OBILASCI IZVAN ZDRAVSTVENOG SISTEMA – 12 meseci

2.1. Ministarstvo zdravlja – 1 mesec

- organizacione jedinice nadležne za javno zdravlje, organizaciju, zdravstveno osiguranje, lekove, međunarodnu saradnju i pravne i ekonomske poslove – 7 dana,
- zdravstvena inspekcija – 15 dana,
- sanitarna inspekcija – 7 dana.

2.2. Republički fond za zdravstveno osiguranje i regionalna filijala – 1 mesec

- centrala – 15 dana,
- ispostava – 15 dana.

2.3. Organizacione jedinice za sanitarni nadzor – 1 mesec

2.4. Medicinski fakultet – teorijske osnove javnog zdravlja – 9 meseci

Teorijske osnove javnog zdravlja obuhvataju između ostalog:

- naučno-istraživački projekt – 1 mesec,
- izrada analiza, projekti i intervencije u područjima: „Rukovođenje kvalitetom u zdravstvenom sistemu“, „Zdravstveni menadžment i intersektorska suradnja“, „Zdravstvene tehnologije“ – 15 dana – izrada stručnih članaka, prikaza slučajeva, prezentacija i eseja – 15 dana,
- edukacija iz područja medicinske informatike i statistike – 15 dana,
- izrada predloga projekta intervencije u oblasti javnog zdravlja i stručnog rada – 15 dana.

3. STICANJE PRAKTIČNOG ISKUSTVA NA POSLOVIMA JAVNOG ZDRAVLJA

3.1. Rad u struci, na poslovima radnog mesta za koje se specijalizira – 6 meseci

Sadržaj specijalističkog programa iz javnog zdravlja

Tri ključna područja kompetencije specijaliste javnog zdravlja – znanja i veštine koje treba demonstrirati prilikom izlaska na specijalistički ispit su:

PREVENCIJA I SUZBIJANJE BOLESTI I UNAPREĐENJE ZDRAVLJA

Zaštita zdravlja stanovništva od masovnih bolesti i rizika okoline primenom niza metoda, od utvrđivanja štetnih faktora i procene rizika do unapređenja zdravlja implementacijom odgovarajućih intervencija. Koordinacija, planiranje, organizacija i sprovođenje skrininga bolesti od posebnog značaja za javno zdravlje na nacionalnom i/ili lokalnom (regionalnom) nivou.

- izrada akcionog plana prevencije hroničnih masovnih nezaraznih bolesti,
- sprovođenje programa prevencije hroničnih nezaraznih bolesti,
- evaluacija delotvornosti i efikasnosti sprovedenog skrininga i drugih interventnih mera,
- sprovođenje periodične zdravstvene preglede osoba u skladu sa važećim zakonima i drugim propisima,
- znanje iz mikrobiologije i epidemiologije zaraznih bolesti, kontrole zaraznih bolesti, programa vakcinacije, mera koje treba preduzeti kod izbijanja epidemije zaraznih bolesti, organizacije protivepidemijskih mera i službe, nacionalnu i međunarodnu legislativu kontrole rizika,
- sprovođenje protivepidemijske mjere (prema izvoru zaraze, putevima širenja, prema osobama u riziku),
- sprovođenje zaštite ili hemioprofilaksu u skladu sa važećim zakonima i drugim propisima, organizovati i sprovesti individualnu i masovnu vakcinaciju, pasivnu imunološku zaštitu,
- znanje iz determinanti zdravlja koje se odnose na faktore okoline, rizika, regulative vezane uz faktore okoline, praćenje faktora okoline, radna okolina i zdravlje, rizici na radnom mestu, transport i zagađenje okoline i hemijski incidenti,
- procena rizika: utvrđivanje poznatih ili potencijalnih rizika po zdravlje populacije, procena stepena izloženosti stanovništva, proračunavanje mogućnosti nastupanja neželjenih događaja vezanih za rizik,
- komunikacija rizika: kompleksni sadržaj preneti razumljivim jezikom pojedincima, grupama i zajednici,

- rukovođenje rizicima: sprovođenje intervencije uz saradnju sa stručnjacima za područje ekologije i toksikologije,
- organizacija kontrole zaraznih bolesti: procedure smanjivanja rizika,
- planiranje za slučaj izbijanja hitnog događaja i rukovođenje incidentom,
- prikupljanje pokazatelja na osnovu kojih se može organizovati intervencija u slučaju izbijanja zarazne bolesti ili hemijskog ili incidenta okoline,
- evaluacija rukovođenja hitnom intervencijom i odgovora preventivne službe,
- procena potreba u zaštiti zdravlja kod visoko rizičnih grupa stanovništva, primena principa zaštite zdravlja na zdravstvenu službu namenjenu visoko rizičnim grupama (npr. zatvorenici, azilanti),
- aplikacija teoretskih modela promene ponašanja na projektu za opštu populaciju ili grupe s povećanim rizikom ili teško dohvatljive grupe,
- razvoj, dogovaranje usluga i evaluacija usluga službe za zaštitu zdravlja kod npr. sprovođenje programa vakcinacije, zaštita od tuberkuloze i od polno prenosivih bolesti, kontrola zaraznih bolesti, razvoj otpornosti na antibiotike, zdravlje na radnom mestu, zdravlje osoba koje putuju,
- procena plana zaštite od incidenta na regionalnom nivou: osiguranje kvalitete sistema nadzora, uključujući rano uzbunjivanje i obaveštavanje, postojanje plana intervencije i kontrole štete,
- znati okolinske i nasledne faktore rizika za nastanak određenih bolesti za koje se provodi skrining,
- proceniti stepen izloženosti stanovništva i izraditi program intervencije uz saradnju sa stručnjacima za tu oblast,
- poznavati i sprovoditi nadzor nad primenom sistema identifikacije mogućih opasnosti (biološke, kemijske i fizičke) koje mogu uticati na bezbednost hrane i uz koje je moguće sprovoditi mere kontrole tih opasnosti (HACCP),
- sprovoditi nadzor nad zdravstveno potencijalno rizičnim objektima u skladu sa zakonima i drugim propisima,
- do završetka edukacije specijalizant će imati iskustvo učešća u projektu prevencije bolesti (ili ekološkog rizika) u lokalnoj zajednici ili učešća u međunarodnom radu (u oblasti prevencije bolesti).

Način demonstriranja kompetencije u opisanom području:

- kroz rad na epidemiologiji i ekologiji tj. učešće u proceni rizika od izbijanja zarazne bolesti ili ekološkog incidenta,
- opis situacije, uključujući izbijanje epidemije zaraznih bolesti i ekološki incident,
- tematska prezentacija na sastanku, konferenciji ili kongresu,
- izrada i praćenje programa sprovođenja skrininga za jedinicu lokalne samouprave,
- izveštaj o sprovedenom programu prevencije hroničnih nezaraznih bolesti,
- evaluacija sprovedenog skrininga (obuhvat, osetljivost i specifičnost skrininga, delotvornost), uključujući i kontrolne kliničke preglede novootkrivenih pacijenata i ostalih aktivnosti na suzbijanju bolesti (dalja dijagnostika i lečenje),
- promocija zdravlja kroz uticaj na način (stil) života stanovništva i kroz faktore socioekonomskog, fizičkog i kulturološkog okruženja metodama promocije zdravlja (uključujući i zdravstveno vaspitanje) okrenutim populaciji, zajednici i pojedincu,

- razumevanje definicije zdravlja (fizičke, duševne i socijalne komponente), principa održivog razvoja, modela zdravstvenog vaspitanja i promene ponašanja,
- utvrđivanje relativne važnosti pojedinačne i društvene odgovornosti za zdravlje,
- poznavanje teorije i prakse razvoja zajednice i akcije zajednice,
- procena prednosti i nedostataka intervencija promocije zdravlja stanovništva,
- pristupiti i komunicirati sa određenom zajednicom oko lokalnih izazova promocije zdravlja (šta i kako učiniti),
- razvoj i implementacija Plana za zdravlje određene zajednice,
- evaluacija intervencije unapređenja zdravlja (definisanje učinka intervencije, primenjene metode, snage i ograničenja intervencije, komuniciranje nalaza i oblikovanje preporuka),
- uticaj na projekat razvoja zajednice pokazujući pritom razumevanje odnosa sa zajednicom i faktorima razvoja zajednice (razumevanje politike i odnosa moći),
- primena teoretskih modela promene ponašanja (zdravstvenog vaspitanja) na projektu za opštu populaciju ili grupe sa povećanim rizikom ili teško dostupne grupe i pojedince i njegova evaluacija (s obzirom na učinak, primerenost odabranih metoda i snaga i slabosti),
- uticaj na profesionalne grupe izvan područja javnog zdravlja kroz savetovanje ili zajedničku intervenciju sa ciljem promene ponašanja pacijenata/korisnika,
- aktivna uloga u mobilizaciji javnosti u rešavanju vlastitih zdravstvenih problema,
- doprinos oblikovanju politike zdravlja ili regulativi vezanoj za zdravlje populacije na regionalnom ili nacionalnom nivou,
- razumevanje različitih organizacija, njihove organizacione kulture, perspektive i načina rada u uvođenju delotvorne promene sa ciljem unapređenja zdravlja,
- doprinos većoj medijskoj kampanji javnog zdravlja uz demonstraciju razumevanja teorije i prakse socijalnog marketinga i masovne komunikacije.

Do završetka specijalizacije očekuje se da će specijalizant učestvovati u sprovođenju najmanje jednog preventivnog programa, sprovesti projekt unapređenja zdravlja u lokalnoj zajednici i zdravstvenom sistemu i učestvovati u projektu procene potreba za unapređenje zdravlja barem jedne od marginalnih ili socijalno zapostavljenih grupa ili grupa osoba sa posebnim potrebama.

Način demonstracije kompetencije u opisanom području:

- izveštaj o sprovedenom preventivnom programu,
- izveštaj o mogućnostima unapređenja zdravlja za kolege, ustanovu ili političare,
- predlog projekta za unapređenje zdravlja,
- izveštaj i evaluacija aktivnosti u projektu unapređenja zdravlja (ličnom ili tuđem),
- publikacija, teza.

OCENA ZDRAVSTVENOG STANJA POPULACIJE, KVALITETA I ORGANIZACIJE SISTEMA ZDRAVSTVENE ZAŠTITE

Korišćenje kvalitativno i kvantitativno analitičkog pristupa u proceni zdravstvenog stanja populacije i određivanju zdravstvenih potreba, što uključuje:

- a) prikupljanje, obradu, analizu i interpretaciju informacija o determinantama zdravlja i bolesti u populaciji, uključujući i klinički pregled osoba pod rizikom,
- b) njihovo korišćenje (primena) u razvoju programa aktivnosti.

– procena zdravstvenog stanja određene populacije (grad, okrug, nacionalno ili subgrupe u populaciji) radi prethodno određenog razloga (jasan cilj procene) uz upotrebu kvalitativno i kvantitativno analitičkih metoda i sa jasnim preporukama za aktivnosti koje treba preduzeti shodno nalazu,

– pri tome demonstrirati veštinu korišćenja rutinskih informacija, uključujući onih iz popisa stanovništva, morbiditetne (primarne i bolničke zdravstvene zaštite) i mortalitetne statistike, registara, nacionalnih studija zdravlja, pokazatelja rasta i razvoja, pokazatelja okoline, pokazatelja zdravstvenog sistema, ad hoc i kvalitativnih studija odabrane populacije i nemedicinskih izvora informacija za određivanje socio ekonomskog statusa i socijalnih potreba stanovništva (nasilje, migracije i sl.),

– informatička znanja i veštine: upotreba informacionih i komunikacionih tehnologija za potrebe strukturisanja, organizacije i obrade podataka, za pronalaženje i komuniciranje relevantnih informacija kao podloge za odlučivanje unutar sistema zdravstvene zaštite.

Način demonstriranja kompetencije u opisanom području:

– prikupljanje, analiza i prezentacija pokazatelja za Sliku zdravlja zajednice (grad, okrug) ili subgrupu u populaciji (deca, mladi, stari, invalidi i sl.),

– razvoj, primena i analiza upitnika, vođenih intervjuja ili transkripta fokus grupa,

– procena zdravstvenih potreba populacije ili subgrupa u populaciji,

– izveštaj o stanju zdravlja i zdravstvenim potrebama za gradsku/regionalnu kancelariju za zdravstvo,

– geografsko mapiranje zdravstvenih pokazatelja.

Kritička procena dokaza vezanih uz delotvornost zdravstvene ili za zdravlje vezane intervencije, programa ili usluge i primena tog znanja u praksi u smislu unapređenja zdravstvenih usluga ili intervencija kroz praćenje ili evaluaciju u okruženju lokalne zajednice ili zdravstvenog sistema.

– kritička procena dokaza delotvornosti sprovedenih intervencija: prikupljanje medicinskih i nemedicinskih dokaza delotvornosti intervencije, oblikovanje strategije pretraživanja literature, uspostavljanje hijerarhije dokaza delotvornosti, kritička procena i sinteza dokaza, pisanje i komuniciranje preporuka donosiocima odluka,

– korišćenje metoda brze procene,

– kritička procena dokaza ekoloških, kvalitativnih, etioloških, ekonomskih i intervencionih studija,

– kritička procena delotvornosti neke od studija ranog otkrivanja bolesti.

Način demonstriranja kompetencije u opisanom području:

– kratki prikaz na dokazima temeljenih intervencija za određeni prioritet,

– sprovedena procena zdravstvenih potreba i napisan predlog strategije (strateški okvir plana za zdravlje) ili programa usmerenog prioritetima unapređenja zdravlja (regionalni plan za zdravlje),

– izrađen izveštaj za štampu,

– izračun troškova uvođenja nove tehnologije ili usluge javnog zdravlja,

– klinička ili studija javnog zdravlja procene kvaliteta (ili učinka),

– stručni ili naučni članak, magistarski rad ili publikacija.

Podrška izboru prioriteta zdravstvenih i socijalnih usluga i ugovaranju zdravstvenih usluga, kliničkom prosuđivanju, unapređenju sigurnosti pacijenata i očuvanju pravičnosti u pružanju zdravstvene zaštite.

- evaluacija usluga sa ciljem osiguranja i unapređenja kvaliteta,
- prikupljanje podataka za ocenu kvaliteta zdravstvene zaštite,
- procena potrebe za uvođenjem novog oblika usluge,
- procena vrednosti kliničkog izbora prioriteta prilikom ugovaranja usluga,
- raspoređivanje finansijskih sredstava,
- napraviti analizu budžeta zdravstvene ustanove, procenu pojedinačnog zahteva za sredstvima (npr. predlog programa), ekonomsku procenu ranog otkrivanja bolesti, analizu odnosa troškova i delotvornosti kod ugovaranja nove usluge ili terapije,
- procenu zdravstvenih potreba regionalne zajednice povezati s postojećim uslugama i predložiti razvoj novih usluga koje odgovaraju potrebama, a ne postoje u dosadašnjim,
- uz pomoć postojećih ili novo formiranih profesionalnih mreža uvoditi promene (oblika i načina rada) unutar različitih organizacija sistema zdravstvene i zaštite,
- identifikovati i nositi se sa neizvesnostima u procesu uvođenja promene u radu sistema zdravstvene zaštite,
- identifikovanje novih prikladnih tehnologija i terapijskih postupaka,
- modelirati i proceniti učinak uvođenja novih usluga, tehnologija i terapijskih procedura,
- procena kvalitete i učinka pružalaca usluga ili službe koja ne funkcioniše optimalno i davanje preporuka što preduzeti sa ciljem unapređenja kvaliteta,
- koordinirati multisektorsku radnu grupu koja će izvršiti procenu stanja sistema i usluga vezano za jedan od regionalnih prioriteta te razviti smernice za promenu,
- razviti sistem praćenja i ocene kvalitete rada u sistemu zdravstvene zaštite, razviti komplet pokazatelja za merenje učinka i napraviti standardizaciju organizacija,
- pripremiti politiku ugovaranja usluga na osnovu standarda i očekivanog učinka,
- sprovesti analizu loše kliničke prakse (neželjenog događaja, incidenta nastalog radi profesionalne greške).

Do završetka edukacije očekuje se da će specijalizant imati iskustvo rada na razvoju, evaluaciji, unapređenju kvaliteta rada i ugovaranju zdravstvenih usluga akutne zdravstvene zaštite, primarne zdravstvene zaštite, zaštite mentalnog zdravlja i zaštite zdravlja u zajednici.

Način demonstriranja kompetencije u opisanom području:

- izveštaj o mogućnostima unapređenja vrste i kvaliteta usluga zdravstvene zaštite na osnovu procene zdravstvenih potreba stanovništva,
- kliničko ili istraživanje javnog zdravlja – revizija stanja, ocena kvaliteta kliničke ili usluge javnog zdravlja,
- analiza troškova kod uvođenja nove tehnologije,
- izveštaj o ugovaranju (kupovini) i izvođenju kliničkih usluga,
- pismeno predati strategiju uvođenja procesa unapređenja kvaliteta u zdravstvenom sistemu.

Poznavanje i korišćenje informacijsko-komunikacijskih sistema za prikupljanje, sintezu, analizu, interpretaciju i predstavljanje dobijenih informacija kojima se meri zdravstveno stanje, rizici, potrebe i učinci na zdravlje određene populacije.

- poznavati dostupne izvore podataka za izradu informacija u oblasti javnog zdravlja,

- znati raditi sa programskom podrškom: opšte namene (obrada teksta, elektronska komunikacija, elektronske tabele, izrada prezentacija), specijalne namene (rad s bazama podataka, deskriptivna statistička obrada podataka),
 - organizovati podatke, informacije, izvesti direktne i indirektno pokazatelje,
 - odabrati i primeniti primerenu metodu analize podataka,
 - proceniti validnost podataka i njihovu povezanost sa problemom i sistemom njihovog prikupljanja sa ciljem procene njihovog kvaliteta i svrsishodnosti,
 - pretraživati literaturu i istraživanja zasnovana na dokazima specifična za pojedini problem javnog zdravlja,
 - poznavati i poštovati zakonske i etičke obaveze (poverenje, sigurnost, privatnost) vezano uz prikupljanje i obradu podataka u smislu poštovanja ravnoteže između interesa javnosti i privatnosti pojedinca,
 - biti osposobljen za predstavljanje i javno komuniciranje populacijskih pokazatelja javnog zdravlja potrebnih za donošenje zdravstveno-političkih odluka (u svrhu praćenja rada sistema, radi unapređenja odlučivanja o zdravlju i sistemu zdravstva te radi boljeg oblikovanja politike javnog zdravlja – informisano i na dokazima temeljenog odlučivanja),
 - znati predstaviti informaciju na razumljiv način ciljanim slušateljima,
 - učestvovati u većoj studiji javnog zdravlja ili studiji sistema zdravstva – sistemsko prikupljanje, obrada i interpretacija pokazatelja,
 - uspostaviti specifični sistem istraživanja potreba definirane populacije,
 - učestvovati u nadzoru nad sprovođenjem programa mera zdravstvene zaštite u definisanoj populaciji uključujući izveštavanje i rano upozoravanje,
 - analizirati pokazatelje kvaliteta rada zdravstvenog sistema.

Do završetka edukacije očekuje se da će specijalizant imati iskustvo rada u sistemu javnog zdravlja prikupljanja podataka (sve baze podataka i registri javnog zdravlja) i referentnom centru za unapređenje kvaliteta.

Način demonstriranja kompetencije u opisanom području:

- odabrati, strukturirati i obuhvatiti podatke iz različitih izvora za utvrđivanje veličine i važnosti nekog problema javnog zdravlja,
- sprovesti analizu podataka, proizvesti i predstaviti informacije potrebne za ocenu stanja i rešavanje problema,
- oceniti kvalitet podataka i predložiti mere unapređenja,
- evaluirati mere nadzora nad sprovođenjem programa mera zdravstvene zaštite,
- izraditi godišnji izveštaj o zdravlju,
- predložiti ciljano istraživanje zdravlja stanovništva.
- primena i interpretacija adekvatnih statističkih metoda,
- identifikacija potrebe za sprovođenjem istraživanja temeljem potreba pacijenata ili populacije,
- korišćenje istraživačkih metoda: oblikovanje istraživačkog pitanja i istraživačke strategije,
- interpretacija meta analize, definisanje mera učinka (ishoda), definisanje potrebnih podataka koji će se prikupljati kvantitativnim i kvalitativnim metodama, napraviti procenu prednosti i nedostataka pojedinih metoda (pristupa) istraživanja,
- izvođenje zaključaka i preporuka na temelju već sprovedenih studija,

- olakšati učenje drugih: pomoći javnosti da osvesti i razume zdravstvene sadržaje, pomoći u edukaciji studenata, lekara i drugih zdravstvenih radnika, naučiti tehnike i veštine supervizije, procene, grupnog i mentorskog rada,
- sprovođenje originalnog istraživanja javnog zdravlja: poznavanje i primena metodologije istraživanja (planiranje, sprovođenje, obrada, analiza),
- sprovođenje sistematskog pretraživanja (systematic review) vezano uz definisano istraživačko pitanje,
 - predstavljanje prihvaćenog istraživačkog rada na nacionalnoj konferenciji,
 - priprema i slanje rada za objavu u recenziranom časopisu,
 - definisanje vlastitih istraživačkih prioriteta,
 - kritički osvrt na predlog tuđeg istraživanja (kvalitet i sprovodljivost),
 - procena ciljeva i izvođenja plana nastavne methodske jedinice (nastavnog gradiva),
 - učešće u razvoju novog kursa ili nove nastavne methodske jedinice i njenom izvođenju,
 - praktikovanje multisektorskog, interdisciplinarnog i međuprofesionalnog akademskog javnog zdravlja,
 - komuniciranje kompleksnog istraživačkog sadržaja raznim auditorijima.

Do završetka edukacije očekuje se da će specijalizant imati iskustvo učešća u nastavi i istraživačkom radu.

Način demonstriranja kompetencije u opisanom području:

- pisani izveštaj o istraživanju koji uključuje pregled literature,
- dokumentirano izvođenje kursa (sa ocenom polaznika),
- konferencijski sažetak,
- publiciran istraživački ili stručni rad u časopisu,
- članak u medijima,
- diploma,
- prijava istraživačkog projekta.

RAZVOJ I SPROVOĐENJE ZDRAVSTVENIH POLITIKA, STRATEŠKO RUKOVOĐENJE I SARADNJA S DRUGIM SEKTORIMA NA RAZVOJU ZDRAVLJA

Vođenje tima i pojedinaca, izgradnja partnerstva, razvoj kapaciteta i sposobnosti, saradnja sa drugim stručnjacima i organizacijama i delotvorno korišćenje medija u svrhu promocije zdravlja.

Veštine liderstva i vođenje drugih:

- poznavanje vlastitog stila rukovođenja, osobnosti, preferencija (uloga u timu) u različitim situacijama, rukovođenje vremenom, sobom i drugima,
- delotvorno korišćenje različitih stilova rukovođenja u različitom okruženju i organizacijskoj kulturi,
 - veštine vođenja drugih i veština delegiranja,
 - demonstriranje odgovarajućih veština usmene komunikacije (kompleksnih sadržaja javnog zdravlja), veštine slušanja drugih, veštine pregovaranja, zagovaranja i ostvarivanja uticaja,
 - poznavanje principa, teorije i metoda delotvorne komunikacije (pismene i usmene), uključujući komunikaciju sa masovnim medijima,
 - razvoj vizije i njeno delotvorno komuniciranje sa drugim ključnim nosiocima.

Veštine operativnog rukovođenja ljudima, sredstvima i procesima:

- demonstriranje veštine rukovođenja projektom uz zadata sredstva i vreme,
- veštine delotvornog timskog rada u različitim okruženjima,
- vođenje i podrška saradnika, nadzor nad procesom rada, primanje i davanje korisnih povratnih informacija i razvoj saradnika (motivacija, razvoj kreativnosti i inovativnosti drugih),
 - uravnoteženje potreba pojedinaca i tima sa zadacima i ciljevima rada,
 - veštine finansijskog menadžmenta, veštine rukovođenja promenama,
 - adekvatna analiza situacije ili projekta sa ciljem identifikovanja koraka koje treba preduzeti da bi se postigla promena,
 - demonstrirati veštine vođenja unutar tima i u multiorganizacijskom okruženju i okruženju javnog zdravlja,
 - znati nositi se sa neizvesnošću, izazovima i neočekivanim događajima, ublažiti nivo sukoba na odgovarajući način i taktično, delotvorno komunicirati u potencijalno neprijateljskim ili emotivnim situacijama,
 - razumeti teoretske i praktične aspekte moći i autoriteta, uloge i konflikta,
 - rukovoditi konfliktom, veština suradnje sa partnerima i učesnicima tokom procesa uvođenja promene,
 - utvrđivanje ključnih učesnika,
 - razvijanje partnerstva sa drugim institucijama,
 - saradnja s medijima i delotvorno komuniciranje sa javnošću,
 - komunikacija koncepta rizika,
 - veštine organizacijskog menadžmenta,
 - razumevanje organizacione kulture, strukture i funkcije,
 - razumevanje unutrašnjeg i spoljašnjeg organizacionog okruženja,
 - razumevanje i rukovođenje interesima unutrašnjih i spoljašnjih učesnika,
 - procena snaga i nedostataka organizacije,
 - intersektorska saradnja i partnerstvo, strukturiranje i rukovođenje međuorganizacijskim odnosima (rukovođenje mrežama),
 - socijalne mreže i interesne zajednice,
 - procena učinka političkih, ekonomskih, socijalno-kulturalnih, okolinskih i ostalih spoljašnjih uticaja.

Do završetka specijalizacije očekuje se da će specijalizant raditi barem u dva od navedenih okruženja: lokalna, regionalna ili nacionalna uprava, grupe za zaštitu potrošača, kliničko okruženje.

Način demonstriranja kompetencije u opisanom području:

- raditi delotvorno kao deo tima,
- predsedavati multisektorskom sastanku,
- vođenje projekta javnog zdravlja,
- uspešno rukovođenje (dovršavanje) projekta uvođenja promena,
- identifikovanje i uključivanje učesnika u projekte unapređenja zdravlja,
- saradnja sa medijima.

Uticaj na razvoj zdravstvene politike, strategija, intervencija i procena njihovog učinka na zdravlje.

- poznavanje ciljeva i sadržaja (interpretacija) postojeće politike javnog zdravlja nacionalno i regionalno,
 - identifikovanje ključnih područja delovanja kod oblikovanja zdravstvene politike nacionalno i lokalno (učesnici i njihovi interesi, moć),
 - odabir prioriteta javnog zdravlja (tehnike izbora), argumentacija njihove važnosti i značaja, analiza determinanti (uzroka problema) i mogućnosti intervencije, razvoj strategije za određivanje prioriteta, razrada plana implementacije (sredstva, učesnici, proces, praćenje i evaluacija),
 - oblikovanje intervencije u oblasti javnog zdravlja prema populaciji, grupama i pojedincima,
 - definisanje područja i sadržaja saradnje sa drugim sektorima,
 - korišćenje stručnih kliničko–medicinskih i znanja javnog zdravlja u upravljanu promenama,
 - koordinisati i učestvovati u sprovođenju nacionalnih skrininga na lokalnom nivou,
 - koordinirati i učestvovati u sprovođenju skrininga prema lokalno određenim potrebama,
 - procena uticaja na zdravlje određene zdravstvene politike.
- Način demonstriranja kompetencije u opisanom području:
- argumentovani izbor prioriteta i razvoj lokalne politike zdravlja,
 - oblikovanje strategije za delovanje prema određenom problemu javnog zdravlja,
 - upravljanje i stručni nadzor nad intervencijom javnog zdravlja na određenom području (sprovođenje programa nacionalne politike ili lokalno oblikovani programi).

KLINIČKI PROGRAM

Specijalističko-konsultativna i bolnička zdravstvena zaštita

1. U internističkoj ambulanti i odeljenju usvojiti sveobuhvatan pristup bolesniku od šećerne bolesti, bolesniku sa hipertenzijom, poremećajem ishrane, ishemijskom srčanom bolešću, opstruktivnom bolešću pluća, bubrežnom insuficijencijom, bolešću jetre, kao i bolesniku s više hroničnih bolesti:

- uzeti anamnezu i pregledati pacijenta,
- upoznati se sa dijagnostikom,
- učestvovati u određivanju lečenja,
- savetovati pacijenta o merama sekundarne i tercijarne prevencije,
- raditi sa malom grupom pacijenata radi otklanjanja rizika,
- raditi sa malom grupom pacijenata radi prevencije komplikacija bolesti,
- analizirati primenu medicine zasnovane na dokazima (EBM) u sprovođenju lečenja pojedinih hroničnih bolesti,
- izraditi izvještaj o delotvornosti intervencije.

2. U onkološkoj ambulanti upoznati EBM dokazano delotvorne metode skrininga malignih bolesti (rak dojke, prostate, grlića materice, debelog creva), kao i sveobuhvatan pristup bolesniku s novootkrivenom malignom bolešću:

- uzeti anamnezu,
- upoznati se sa dijagnostikom,
- upoznati se sa lečenjem,

- koristeći komunikacione veštine pružanja podrške informisati pacijenta o organizaciji procesa lečenja i o postojanju socijalnih mreža u zajednici (udruženja bolesnika sa istom bolešću),

- analizirati horizontalnu i vertikalnu povezanost zdravstvenih službi (dogovaranje dijagnostičkih i terapijskih usluga),

- izraditi predlog organizaciono najprihvatljivijih rešenja za sprovođenje dijagnostike i lečenja,

- utvrditi da li postoje mehanizmi podrške obolelima na nivou grupnog rada u primarnoj zdravstvenoj zaštiti,

- povezati ključne učesnike (one koji leče bolest, pacijente, njihove porodice i udruženja) radi upoznavanja zajednice sa mogućnostima prevencije i ranog otkrivanja određenih malignih bolesti putem medijskih kampanja.

3. U psihijatrijskoj ambulanti i centru za mentalno zdravlje u zajednici savladati pristup zavisnicima od psihoaktivnih supstanci, alkohola i pušenja i metodama suzbijanja i lečenja duševnih poremećaja (neuroza, depresija), upoznati se sa pristupom bolesniku sa psihotraumom i posttraumatskim stresnim poremećajem:

- sprovesti intervju,

- znati komponente verbalne komunikacije,

- naučiti prepoznavanje komponenti neverbalne komunikacije,

- uporediti razlike u verbalnom i neverbalnom komuniciranju dece i odraslih osoba,

- objasniti i razlikovati psihološke poteškoće poput teskobe, depresije i somatizacije koje se javljaju u težim zdravstvenim problemima,

- primeniti naučene komunikacijske veštine za uspostavljanje pozitivne socijalne interakcije sa pojedincem,

- raditi sa malom grupom: uspostaviti socijalnu interakciju sa primarnom zajednicom kojoj oboleli pojedinac pripada u svrhu zajedničkog učešća u lečenju.

4. U infektološkoj ambulanti upoznati se sa pandemijskim, sezonskim i sporadičnim opterećenjem populacije zaraznim bolestima, pristupom obolelima i delotvornim metodama sprečavanja i lečenja zaraznih bolesti:

- uzeti anamnezu i pregledati pacijenta,

- upoznati se sa dijagnostikom,

- učestvovati u određivanju lečenja,

- informisati obolele o merama prevencije širenja zarazne bolesti,

- analizirati primenu medicine zasnovane na dokazima (EBM) u sprovođenju lečenja pojedinih zaraznih bolesti.

5. U ginekološkoj ambulanti i savetovalištu za mlade upoznati mere za lečenje neplodnosti i sprečavanja i lečenja zaraznih i malignih bolesti organa urogenitalnog trakta:

- upoznati se sa smernicama i postupcima za dijagnostiku neplodnosti,

- učestvovati u utvrđivanju uzroka neplodnosti u ambulanti,

- učestvovati u timskom radu u savetovalištu za mlade,

- analizirati primenu medicine zasnovane na dokazima (EBM) u sprovođenju sprečavanja pojedinih polnih bolesti.

6. U ginekološkoj ambulanti u okviru savetovanja za planiranje porodice učestvovati u najmanje 20 individualnih savetovanja parova:

- izraditi anketni upitnik i analizirati znanja i stavove pojedinaca/parova o polnosti, odgovornom polnom ponašanju i planiranju porodice,
- sprovesti intervju,
- sprovesti savetovanje o izboru metoda kontracepcije,
- uputiti pojedince/parove na izvore informacija o pravima vezanim uz planiranje porodice.

7. U dermatovenerološkoj ambulanti učestvovati u sprovođenju mera sprečavanja, otkrivanja i lečenja polno prenosivih bolesti i malignih bolesti kože:

- uzeti anamnezu i pregledati pacijenta,
- upoznati se sa dijagnostikom i lečenjem,
- sprovesti savetovanje o prevenciji širenja polne bolesti,
- sprovesti savetovanje o merama primarne prevencije karcinoma kože i melanoma,
- učestvovati u sprovođenju akcije ranog otkrivanja malignih bolesti kože.

8. U bolničkoj pedijatrijskoj ambulanti učestvovati u sveobuhvatnom pristupu deci oboleloj od naslednih i malignih bolesti, kao i deci sa rizikom od neurološkog poremećaja:

- upoznati se sa najučestalijim genetski uzrokovanim poremećajima i genetskim savetovanjem,
- upoznati se sa najučestalijim malignim bolestima dečjeg uzrasta i pristupom oboleloj deci i roditeljima,
- upoznati se sa uzrocima neurorizika i mogućnostima prevencije,
- upoznati se sa programom praćenja neurorizičnog deteta i postupcima u procesu rehabilitacije,
- učestvovati u organizaciji procesa rehabilitacije.

9. Na odeljenju i u ambulanti fizikalne medicine i rehabilitacije učestvovati u sprovođenju mera sekundarne i tercijarne prevencije najučestalijih uzroka invalidnosti.

10. Na odeljenju i u ambulanti ortopedije i traumatologije upoznati se sa rizicima za povređivanje i invalidnost, potpunim zbrinjavanjem povređenih i mogućnostima prevencije.

Opšta medicina

1. Sprovesti 20 preventivnih pregleda odraslih osoba prema određenom programu mera.
2. Timski raditi sa patronažnom sestrom u lokalnoj zajednici na primarnoj prevenciji izabrane hronične masovne bolesti.
3. Raditi sa malom grupom hroničnih bolesnika vezano uz mere sekundarne i tercijarne prevencije.
4. Evaluirati sprovođenje programa mera zdravstvene zaštite u ambulanti doktora opšte medicine.
5. Evaluirati primenu racionalne farmakoterapije u lečenju najučestalijih bolesti u ordinaciji opšte medicine.

Zaštita odojčadi i male dece

1. Učestvovati u sprovođenju 20 sistematskih/kontrolnih pregleda odojčadi.
2. Izvršiti najmanje 20 vakcinacija odojčadi i dece predškolskog uzrasta prema programu obavezne vakcinacije.
3. Savetovati roditelje vezano za dojenje i ishranu deteta predškolskog uzrasta.

4. Raditi sa malom grupom roditelja vezano za primarnu prevenciju povreda odojčadi i dece predškolskog uzrasta.

5. Evaluirati sprovođenje programa mera zdravstvene zaštite odojčadi i dece predškolskog uzrasta.

Zaštita žena

1. Raditi sa malom grupom vezano za savetovanje o planiranju porodice i zaštiti reproduktivnog zdravlja.

2. Raditi sa malom grupom vezano za prevenciju malignih bolesti u ginekologiji.

3. Savetovati trudnice vezano za sigurno materinstvo.

4. Evaluirati sprovođenje programa mera zdravstvene zaštite vezano za antenatalnu zaštitu u primarnoj zdravstvenoj zaštiti trudnica.

5. Evaluirati sprovođenje programa mera zdravstvene zaštite vezano za primarnu prevenciju i rano otkrivanje raka genitalnog sistema u primarnoj zdravstvenoj zaštiti žena.

Dentalna medicina

1. Rad sa malom grupom dece i roditelja vezano za primarnu prevenciju bolesti usta i zuba.

2. Evaluirati sprovođenje programa mera zdravstvene zaštite vezano za primarnu prevenciju bolesti usta i zuba.

Patronaža i kućna njega

1. Obaviti kućnu posetu 20 hroničnih bolesnika sa patronažnom sestrom i učestvovati u merama sekundarne i tercijarne prevencije.

2. Obaviti kućnu posetu trudnicama, porodiljama, odojčadi i maloj deci uz sprovođenje preventivnih mera definisanih programom mera.

3. Raditi sa malom grupom socijalno ugroženih osoba na upoznavanju socijalnih i zdravstvenih prava.

Medicina rada

1. Učestvovati u sprovođenju preventivnih pregleda u medicini rada.

2. Poznavati postupke za dijagnostiku najučestalijih profesionalnih bolesti i sprovesti pet pregleda radnika u odnosu na specifičnosti radnog mesta.

3. Primeniti propise vezane za prijavu, obradu i lečenje povrede na radu.

4. Evaluirati sprovođenje programa mera zdravstvene zaštite vezano za profesionalne bolesti.

6. Evaluirati sprovođenje programa mera zdravstvene zaštite vezano za povrede na radu.

PROGRAM ORGANIZACIJE

Organi doma zdravlja

1. Opisati organizaciju rada doma zdravlja.

2. Iz dostupnih podataka proceniti prioritete zdravstvene probleme na području doma zdravlja.

3. Izraditi plan organizacije rada i radnog vremena doma zdravlja za određeno razdoblje.

4. Učestvovati u rešavanju jednog socijalno-zdravstvenog problema u saradnji zdravstva sa drugim delatnostima u zajednici.

5. Oceniti saradnju doma zdravlja sa službama lokalne zajednice (centar za socijalni rad, škola, udruženja građana, itd.).

Bolnička zdravstvena zaštita

1. Oceniti ulogu određene bolnice u zdravstvenom sistemu.
2. Opisati kritične tačke u organizaciji i radu određene bolničke ustanove.
3. Izraditi izveštaj o programima i merama osiguranja kvaliteta koji se sprovode u bolnici.
4. Opisati postupke sa pacijentima u vezi sa poverljivošću, pristankom, drugim mišljenjem i zadovoljstvom postupka pružanja zaštite.
5. Analizirati finansiranje bolnice plaćanjem prema dijagnostičko-terapijskom modelu ili drugom, trenutno važećem modelu.
6. Uporediti poslovne pokazatelje najmanje dve bolnice.
7. Oceniti stanje i potrebe za kadrovima u bolnici.
8. Izraditi predlog mera za unapređenje organizacije i funkcija bolnice (sistem praćenja kvaliteta, liste čekanja, vođenje medicinske dokumentacije, način informatičke obrade podataka, korišćenje medicinskih tehnologija, suzbijanje bolničkih infekcija, organizacija rada medicinskih sestara – tehničara i doktora medicine).

Specijalističko konsultativna delatnost

1. Učestvovati u organizaciji specijalističko-konsultativnih pregleda,
2. Sprovesti analizu i ocenu prednosti i slabosti (SWOT) organizacije rada specijalističkih ambulanti za jednu delatnost u jednoj bolničkoj ustanovi,
3. Oceniti kvalitet rada odeljenja s obzirom na zdravstvene potrebe, kost-benefit i bezbednost postupaka,
4. Oceniti kvalitet rada odeljenja s obzirom na zdravstvene potrebe, kost-benefit i bezbednost postupaka.

Institut za javno zdravlje Republike Srbije

1. Koristiti rutinske medicinske i nemedicinske izvore informacija za ocenu zdravstvenog stanja na osnovu poznavanja zakonskih propisa o prikupljanju podataka.
2. Strukturirati i organizovati podatke o zadatom problemu javnog zdravlja.
3. Sprovesti osnovnu statističku obradu podataka:
 - mortaliteta i morbiditeta,
 - podataka primarne i bolničke zdravstvene zaštite,
 - pokazatelja rasta i razvoja,
 - pokazatelja rada sistema zdravstva i registra zdravstvenih radnika.
4. Izraditi izveštaj o zdravstvenom stanju stanovništva na osnovu primenjenih metoda.
5. Učestvovati u izradi pokazatelja za međunarodne organizacije.
6. Učestvovati u izradi izveštaja o zdravstvenom stanju za međunarodne organizacije.
7. Analizirati kvalitet rutinskih podataka iz zdravstvenog sistema.
8. Izraditi stručno-metodološka uputstva za unapređenje kvaliteta podataka.
9. Odrediti osnovne uzroke smrti i šifrirati ih prema međunarodnim pravilima.
10. Pripremiti bilten o zdravstvenom stanju jedne ranjive grupe ili problemu javnog zdravlja na osnovu zdravstvenih i socijalno-privrednih pokazatelja.
11. Učestvovati u izradi programa mera zdravstvene zaštite za ranjive grupe.
12. Evaluirati sprovođenje programa mera za pojedine ranjive grupe i ukupno stanovništvo.

13. Učestvovati u izradi plana zdravstvene zaštite na osnovu analize socijalno-demografskih pokazatelja, pokazatelja zdravstvenog stanja i korišćenja zdravstvene zaštite.
14. Izraditi izveštaj o odabranoj dimenziji nejednakosti u zdravlju.
15. Izraditi izveštaj o odabranim pokazateljima profesionalnih bolesti i povreda na radu.
16. Proceniti potrebe za zdravstvenim radnicima koristeći Registar zdravstvenih radnika.

Epidemiologija zaraznih bolesti

1. Planiranje i sprovođenje epidemiološkog istraživanja u saradnji s regionalnim zavodom za javno zdravlje i lokalnom zdravstvenom službom.
2. Učestvovati u obradi prijave zaraznih bolesti i izradi dnevnog i mesečnog izveštaja koristeći raspoložive informacije.
3. Učestvovanje u suzbijanju epidemija.
4. Izraditi predlog organizacije obavezne vakcinacije (Program, način nabavke i distribucije, ustanove sa kojima se saraduje, rizične i posebne grupe).
5. Izraditi izveštaj o aktuelnom kretanju zaraznih bolesti korišćenjem registara zaraznih bolesti na nacionalnom nivou (tuberkuloza, AIDS i legioneloza).
6. Učestvovati u izradi zdravstveno-edukativnih materijala za prevenciju zaraznih bolesti od posebnog značaja.
7. Rad u ambulanti za vakcinaciju.
8. Upoznavanje s međunarodnim informacionim sistemom za nadzor nad zaraznim bolestima.
9. Nadzor nad intrahospitalnim infekcijama.
10. Usvajanje osnovnih principa terenskog rada (uzimanje i transport uzoraka, transport vakcina, vakcinacija, saradnja sa zdravstvenom službom).

Epidemiologija nezaraznih bolesti

1. Obraditi podatke i sprovesti analizu o kretanju odabranih vodećih problema javnog zdravlja (bolesti cirkulacije, maligne bolesti, povrede, dijabetes).
2. Učestvovati u intervenciji javnog zdravlja za sprečavanje i suzbijanje hronične masovne nezarazne bolesti.
3. Evaluirati sprovedene intervencije javnog zdravlja za sprečavanje i suzbijanje jedne hronične masovne nezarazne bolesti na nacionalnom nivou.
4. Učestvovati u sprovođenju skrininga na nacionalnom nivou (rak dojke, debelog creva i drugi programi) uz izradu izveštaja.
5. Sprovesti analizu kretanja odabranih bolesti korišćenjem registara na nacionalnom nivou (rak, psihoze, samoubistva, invalidi).
6. Učestvovati u programu prevencije pušenja i izraditi izveštaj o sprovedenoj aktivnosti na suzbijanju pušenja.
7. Učestvovati u programu prevencije alkoholizma i izraditi izveštaj o sprovedenoj aktivnosti na suzbijanju alkoholizma.
8. Izraditi program prevencije povreda za pojedine ranjive skupine i u odnosu na vrstu nesreće (saobraćaj, padovi, drugi spoljašnji uzroci) i izveštaj o provedenoj aktivnosti prevencije povreda.
9. Učestvovati u pripremi medijske kampanje za primarnu prevenciju jedne hronične masovne nezarazne bolesti.

10. Upoznati se sa izveštajem o osobama sa invaliditetom i značajem Nacionalnog strateškog dokumenta koji se odnosi na izjednačavanje mogućnosti za osobe sa invaliditetom.

11. Upoznati se sa korišćenjem Međunarodne klasifikacije funkcionisanja, onesposobljenosti i zdravlja.

12. Učestvovati u oceni i predlogu mera povećanja kvaliteta podataka o uzrocima invaliditeta i korišćenjem programskog sistema Registra osoba sa invaliditetom.

13. Upoznati se sa problemom pristupačnosti i specifičnosti odnosa sa svim vrstama invaliditeta i saradnjom nevladinih udruženja i institucija na rešavanju problema.

Zdravstvena ekologija

1. Učestvovati u izradi mera za unapređivanje ishrane različitih grupa populacije.

2. Uzeti i sačuvati uzorke za analizu zdravstvene ispravnosti namirnica.

3. Upoznati se sa mikrobiološkim i hemijskim analizama prehrambenih proizvoda i predmeta opšte upotrebe.

4. Učestvovati u izradi izveštaja o zdravstvenoj ispravnosti hrane i predmeta opšte upotrebe.

5. Uzeti i konzervirati uzorke vode za piće.

6. Uzorkovati i konzervirati uzorke otpadne vode.

7. Interpretirati nalaz vode za piće.

8. Upoznati se sa postojećim sistemima prikupljanja, transporta, nasipanja i ostalih metoda konačne dispozicije otpada.

9. Učestvovati u sprovođenju analize uticaja činilaca okoline na zdravlje – vazduh, buka, zračenja, zemljište, radna okolina.

10. Evaluirati primenu zakonskih propisa iz područja zdravstvene ekologije.

Prevenција zavisnosti

1. Učestvovati u sprovođenju mera preventivne zdravstvene zaštite koje obuhvataju program obavezne vakcinacije, sistematske i ostale preventivne preglede.

2. Učestvovati u organizaciji i sprovođenju zdravstvenog vaspitanja i programa promocije zdravlja.

3. Učestvovati u savetovališnom radu i radu sa decom sa posebnim potrebama.

4. Učestvovati u sprovođenju međunarodnih istraživanja o rizičnim činiocima među učenicima i o ponašanju u vezi sa zdravljem dece školskog uzrasta.

5. Sprovesti analizu zdravstvenog stanja i korišćenja zdravstvene zaštite dece u starateljstvu.

6. Učestvovati u komunikaciji s centrima za prevenciju lečenja zavisnosti vezano za dostavu podataka.

7. Sprovesti analizu epidemiološkog stanja osoba lečenih zbog zloupotrebe psihoaktivnih supstanci.

8. Učestvovati u izradi programa za otkrivanje i suzbijanje bolesti zavisnosti.

9. Upoznati se sa načinima međuresorne saradnje na sprovođenju mera suzbijanja bolesti zavisnosti.

10. Evaluirati sprovođenje nacionalne strategije o sprečavanju zloupotrebe droga.

Mikrobiologija

1. Upoznati se sa međunarodnim obavezama centra Svetske zdravstvene organizacije za virusologiju i rada Zavoda za virusologiju, vakcine i serume.
2. Učestvovati u timskom radu mikrobiologa i epidemiologa na suzbijanju epidemije neke zarazne bolesti.
3. Sprovesti analizu specifičnosti rada u bakteriologiji, virusologiji, parazitologiji i mikologiji na nacionalnom nivou.

Regionalni zavod za javno zdravlje

1. Poznavanje pravnih i opštih poslova zavoda.
2. Izveštaj o osnovnim aspektima rada regionalnog zavoda (finansiranje, analiza poslovanja, planiranje investicija).
3. Izveštaj o organizacionoj i funkcionalnoj povezanosti regionalnog zavoda sa Institutom za javno zdravlje Republike Srbije i higijensko-epidemiološkim službama i organima lokalne samouprave.
4. Napisati izveštaj o kadrovima regionalnog zavoda.
5. Opisati povezanost regionalnog zavoda sa organima lokalne samouprave.

Rad u delatnosti javnog zdravlja

1. Poznavati organizaciju službe (postojeća odeljenja/centri).
2. Poznavati demografske, socijalno-privredne i zdravstvene karakteristike stanovništva upravnog okruga.
3. Poznavati način prikupljanja i obrade kvantitativnih i kvalitativnih podataka iz dostupnih izvora (rutinski zdravstveno-statistički podaci).
4. Poznavati prikupljanje i obradu podataka za postojeće regionalne registre javnog zdravlja.
5. Sprovesti terensko istraživanje, ad hoc studiju ili brzu procenu potreba ciljano odabrane populacije.
6. Razvoj, primena i analiza upitnika, vođenih intervjuova ili transkripta fokus grupa (primena kvalitativno analitičkih metoda u oceni zdravstvenih potreba stanovništva).
7. Učestvovanje u izradi zdravstvenih pokazatelja za upravni okrug.
8. Sprovesti analizu zdravstvenog stanja i odrediti zdravstvene prioritete stanovništva upravnog okruga i dati ocenu zdravstvenog stanja stanovništva upravnog okruga.
9. Definisati jedan problem javnog zdravlja u upravnom okrugu, prikupiti, analizirati i interpretirati dobijene rezultate, uključiti druge sektore, razraditi plan implementacije intervencije, sprovesti intervenciju javnog zdravlja u okrugu i izraditi izveštaj o sprovođenju.
10. Proceniti potrebe u zaštiti zdravlja kod visoko rizičnih (vulnerabilnih) grupa, znati prepoznati faktore rizika i grupe pod rizikom u upravnom okrugu i planirati i evaluirati učinak programa ciljanih na ove populacije.
11. Biti osposobljen da odredi zdravstvene potrebe i zdravstveno stanje ranjivih grupa.
12. Poznavati politike javnog zdravlja upravnog okruga kao i zakona i propisa koji se odnose na specifične programe javnog zdravlja.
13. Aktivno učestvovati u izradi zdravstvenog plana i programa mera zdravstvene zaštite u upravnom okrugu, poznavati organizaciju zdravstvene zaštite u upravnom okrugu.
14. Koordinirati i učestvovati u sprovođenju nacionalnih skrininga na lokalnom nivou.

15. Koordinirati i učestvovati u sprovođenju skrininga prema lokalno određenim potrebama.

16. Olakšati učenje drugima – aktivno učestvovanje u informisanju i edukaciji stanovništva o zdravom načinu života sa ciljem unapređenja i očuvanja zdravlja i suzbijanja navika koje doprinose razvoju najučestalijih hroničnih masovnih bolesti (bolesti srca i krvnih sudova, šećerne bolesti, određenih vrsta raka, alergijskih bolesti, hronične opstruktivne bolesti pluća i dr.).

17. Olakšati učenje drugima – aktivno učestvovanje u informisanju i edukaciji stanovništva o zdravom načinu života sa ciljem unapređenja i očuvanja zdravlja i suzbijanja navika koje doprinose razvoju najučestalijih hroničnih masovnih bolesti (bolesti srca i krvnih sudova, šećerne bolesti, određenih vrsta raka, alergijskih bolesti, hronične opstruktivne bolesti pluća i dr.).

18. Organizacija i učestvovanje u pripremi edukativnih radionica za različite ranjive grupe ili prema različitim problemima javnog zdravlja (zdravo odrastanje, zdravo starenje, prevencija povreda i dr.).

19. Opisati organizaciju zdravstvene zaštite u upravnom okrugu.

20. Znati preneti informaciju ciljanoj grupi na za nju razumljiv način – aktivno učestvovanje na bar jednoj javnoj tribini i/ili javnom nastupu u organizaciji službe.

21. Izraditi najmanje jedan promotivno-edukativni materijal (poster, letak, i sl.).

22. Napisati najmanje jedno saopštenje za medije vezano za rad u službi.

23. Napisati izveštaj o radu u odeljenju/centru.

Higijensko epidemiološka odeljenja

1. Poznavati organizaciju odeljenja.

2. Poznavati način prijave, registracije i nadzora zaraznih i drugih bolesti (u skladu sa zakonom) i napisati izveštaj o radu.

3. Učestvovati u najmanje jednom zdravstvenom nadzoru stanovništva.

4. Učestvovati u epidemiološkom ispitivanju.

5. Učestvovati u suzbijanju epidemija.

6. Izvršiti najmanje 20 zdravstvenih pregleda, zatim sistematskih pregleda, najmanje 20 osoba određenih rizičnih grupa stanovništva.

7. Organizovati obaveznu vakcinaciju.

8. Sprovesti individualnu ili masovnu vakcinaciju (najmanje 200 vakcinacija).

9. Sprovesti individualnu ili masovnu vakcinaciju (najmanje 200 vakcinacija).

10. Sprovesti individualnu ili masovnu hemioprofilaksu.

11. Učestvovati u najmanje pet nadzora higijensko-sanitarnih uslova u školama, školskim kuhinjama, učeničkim i studentskim domovima i (po potrebi) sprovesti protivepidemijske mere.

12. Planirati i sprovesti najmanje jednu epidemiološku intervenciju.

13. Sprovesti postupak antirabične zaštite (pregled, obradu rane, imunizaciju, kontakt sa veterinarskom službom).

14. Saradnja sa veterinarskom službom.

Prevenција bolesti zavisnosti

1. Poznavanje regionalne strategije suzbijanja zloupotrebe droga.

2. Aktivno učestvovanje u radu savetovališta za prevenciju zavisnosti (aktivno učestvovanje najmanje jednom na individualnom, grupnom i porodičnom savetovanju).
3. Izrada jednog propagandno-edukativnog materijala (poster, letak, i sl.) za odeljenje/centar.

Mikrobiologija – mikrobiološka laboratorija

1. Opisati organizaciju rada laboratorija (prijem materijala, rad laboratorija i sl.) i koordinacija sa drugim odeljenjima/centrima.
2. Upoznati mere dezinfekcije i sterilizacije.
3. Učestvovati u radu laboratorija za dijagnostiku bakterijskih, virusnih, gljivičnih i parazitarne bolesti gastrointestinalnog, respiratornog, urogenitalnog i drugih organskih sistema i interpretirati nalaz.
4. Poznavati rad posebnih mikrobioloških laboratorija (npr. za serološka ispitivanja PCR dijagnostika i sl.) i hemijske i biološke kontrole sterilizacije, sprovesti kontrolu sterilizacije.
5. Napisati izveštaj o radu u laboratoriju/odeljenju/centru.
6. Poznavati vrste uzoraka, načina uzimanja i njihovog transporta.
7. Upoznati mere dezinfekcije i sterilizacije.

Odeljenje dezinfekcije, dezinsekcije i deratizacije

1. Opisati organizaciju rada u DDD odeljenju (savremena sredstva za DDD i tehnike rada).
2. Postaviti epidemiološku indiciju za sprovođenje DDD postupaka.
3. Poznavati mere nadzora vektora zaraznih bolesti.
4. Učestvovati u najmanje jednoj intervenciji DDD odeljenja na terenu na temelju epidemioloških indicija.
5. Učestvovati u najmanje jednoj intervenciji DDD odeljenja na terenu na temelju higijenske indicije.
6. Upoznati se s metodama izrade Planova DDD na području lokalne samouprave i nadzora nad njihovom primenom.
7. Napisati izveštaj o radu u odeljenju/centru.
8. Opisati organizaciju rada DDD odeljenja (savremena sredstva za DDD i tehnike rada).
9. Postaviti epidemiološku indiciju za sprovođenje DDD postupaka.
10. Poznavati mere nadzora vektora zaraznih bolesti.

ZDRAVSTVENE USTANOVE U JAVNOJ SVOJINI

Zavod za transfuziju krvi

1. Poznavanje organizacije transfuzijske medicine.
2. Analiza rada transfuzijske medicine.
3. Učestvovanje u promociji i organizaciji akcija davanja krvi i prikupljanje plazme za preradu.

Zavod za medicinu rada

1. Poznavanje organizacije delatnosti medicine rada.
2. Statistička istraživanja iz područja medicine rada.
3. Učestvovati u planiranju, predlaganju i sprovođenju mera za očuvanje i unapređenje zdravlja radnika i bezbednosti na radu.
4. Analiza uzroka povreda na radu.
5. Analiza rizičnih faktora za nastanak određene profesionalne bolesti.

Zavod za urgentnu medicinu

1. Prikaz organizacije sprovođenja urgentne medicine.
2. Učestvovanje u predlaganju, planiranju i analizi mera urgentne medicine.
3. Učestvovanje u planiranju mreže urgentne medicine.
4. Učestvovanje u utvrđivanju standarda urgentne medicine i urgentnog medicinskog prevoza.
5. Analiza ujednačenosti sprovođenja standarda kvaliteta rada i opremljenosti u regionalnim zavodima za urgentnu medicinu.
6. Učestvovanje u predlaganju i oblikovanju programa edukacije stanovništva.
7. Analiza rada urgentne medicine.

Zavod za kontrolu trovanja (toksikologija)

1. Poznavanje propisa vezanih uz sprečavanje trovanja i smanjivanje posledica nesreća u koje su uključeni otrovi.
2. Poznavanje praćenja evidencija o hemikalijama u proizvodnji, uvozu, izvozu, upotrebi, stavljanju u promet, maloprodaji i zbrinjavanju i o osobama koje rade sa hemikalijama.
3. Učestvovanje u planiranju i nadzoru nad sprovođenjima mera zaštite života i zdravlja ljudi od štetnog delovanja hemikalija.

Agencija za akreditaciju zdravstvenih ustanova

1. Poznavanje propisa vezanih za kvalitet i akreditaciju u zdravstvu.
2. Učestvovanje u predlaganju mera za osiguranje, unapređenje, promociju i praćenje kvaliteta zdravstvene zaštite.
3. Poznavanje postupka akreditacije.
4. Izrada jednog predloga za unapređenje kvaliteta podataka iz medicinske dokumentacije za izveštaj javnog zdravlja.
5. Analiza letaliteta od određene bolesti na bolničkom odeljenju jedne ustanove uz upoređenje sa istim odeljenjem druge ustanove i nacionalnim podacima o obolevanju i smrtnosti od iste bolesti.
6. Analiza određenih uzroka smrti koji se mogu izbeći prema zadatim pokazateljima Svetske zdravstvene organizacije.

Ministarstvo zdravlja

1. Opisati organizaciju rada sistema zdravstvene zaštite na primarnom, sekundarnom, tercijarnom nivou i na više nivoa zdravstvene zaštite.
2. Izraditi izveštaj o organizaciji rada jedne od zdravstvenih ustanova.
3. Izraditi pregled zakona, deklaracija, protokola, pravilnika, odluka i drugih pravnih dokumenata koji se odnose na pojedino pravo ili obavezu (na primer: pravo na informaciju, klinička istraživanja, genetičko testiranje i sl.).
4. Izraditi predlog intervencije javnog zdravlja na nacionalnom nivou, na osnovu utvrđenih potreba.
5. Izraditi predlog programa javnog zdravlja u svrhu poboljšanja kvaliteta života osoba sa invaliditetom i drugih vulnerabilnih grupa.
6. Izraditi predlog jačanja uloge civilnog društva u unapređenju zdravlja populacije.
7. Opisati kritične tačke u dostupnosti pružanja zdravstvenih usluga, odnosno dostupnosti zdravstvene zaštite.

8. Napisati izveštaj o sprovedenom inspekcijskom nadzoru u zdravstvenoj ustanovi.
9. Primiti primedbe i predloge građana vezano za ostvarivanje prava na zdravstvenu zaštitu.

Republički fond za zdravstveno osiguranje i regionalna filijala

1. Poznavanje zakona i drugih propisa iz zdravstvenog osiguranja.
2. Poznavanje finansiranja svih delatnosti zdravstvene zaštite iz zdravstvenog osiguranja.
3. Upoznavanje sa postupkom definisanja obima prava na zdravstvenu zaštitu.
4. Upoznavanje sa postupkom donošenja mišljenja o osnivanju zdravstvene ustanove.
5. Upoznavanje s postupkom ugovaranja zdravstvene zaštite sa zdravstvenim ustanovama i privatnom praksom.
6. Poznavanje izrade osnovne liste lekova i liste skupih lekova.
7. Učestvovanje u radu jedne lekarske komisije.
8. Učestvovanje u sprovođenju nadzora nad ispunjenjem ugovornih obaveza jedne zdravstvene ustanove prema fondu za zdravstveno osiguranje.
9. Analiza finansijskog izveštaja jedne ustanove za Fond.
10. Analiza zdravstvene potrošnje na području jedne filijale prema pojedinim delatnostima.

Medicinski fakultet

1. Izraditi pregled naučne i stručne literature na zadatu temu.
2. Izrada zadatog stručnog rada.
3. Izrada zadatih seminarskih radova/eseja/članaka specifično na teme: „Ocena zdravstvenog stanja”, „Intervencije javnog zdravlja zasnovana na dokazima”, „Rukovođenje kvalitetom u sistemu zdravstva”, „Zdravstveni menadžment i intersektorska suradnja”, „Zdravstvena tehnologija.”
4. Izraditi kritički osvrt na objavljeni članak ili sprovedene aktivnosti.
5. Izrada analize za izabrani problem javnog zdravlja.
6. Izraditi, kao deo tima, osvrt na zdravstvenu politiku na osnovu podataka o zdravstvenom stanju stanovništva, o privrednoj situaciji u zemlji i stručnih i naučnih zakonitosti.
7. Izraditi i objaviti stručni članak.
8. Izraditi poster ili prezentaciju za recenzirani naučni skup.
9. Izraditi predlog istraživanja.
10. Izraditi predlog programa intervencije javnog zdravlja prema nacionalnom programu ili drugim prepoznatim zdravstvenim potrebama.
11. Napisati nastavni program za jednodnevnu edukaciju odraslih.
12. Oblikovati i organizovati program stručnog skupa.
13. Organizovati i voditi stručni i radni sastanak.
14. Napisati sinopsis za video prilog.
15. Sarađivati sa elektronskim i štampanim medijima.
16. Napisati saopštenje za medije.
17. Raditi sa programskom podrškom za opštu namenu (napredno korišćenje uređivača teksta, elektronskih tabela, elektronska pošta).

18. Raditi sa programskom podrškom za specijalnu namenu (baze podataka i statistički paketi).

Organizaciona jedinica za sanitarnu inspekciju

1. Prepoznati i opisati javne potrebe iz područja zdravstva.
2. Upoznavanje sa programskim aktivnostima odseka/grupe.
3. Opisati mrežu zdravstvene delatnosti.
4. Opisati prioritete javnog zdravlja i evaluirati programe intervencije sa bar jednim prioritetom.
5. Predlog jednog projekta za unapređenje zdravlja u lokalnoj zajednici.
6. Izveštaj i evaluacija aktivnosti u projektu unapređenja zdravlja.
7. Predlog projekta mobilizacije članova lokalne zajednice u rešavanju sopstvenih zdravstvenih problema.
8. Upoznati se sa radom sanitarne inspekcije.